

Datum
26 april 2007

Ons kenmerk
2007-0000144669

Onderdeel
DGKB/KR

Inlichtingen
J. Heiland
T (070) 4268460
F (070) 4268227

Uw kenmerk
Griffie nr. 137761u
Blad
1 van 4

Aantal bijlagen
2
Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20017
2500EA Den Haag

Onderwerp
Openstaande toezeggingen Koninkrijksrelaties

In uw brief van 2 april jl. vraagt u mij een reactie te geven op de door mijn
ambtsvoorgangers gedane, nog openstaande toezeggingen.
Met deze brief bericht ik uw Kamer hierover.

*Toezegging uit het plenaire debat van 26 april 2005, inzake de behandeling van het
wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het
jaar 2005*

1. Over de toezegging van mijn ambtsvoorganger de heer Pechtold dat, hij het
overzicht met informatie dat hij heeft gevraagd over UPG versus LGO, graag
wil delen met de Kamer, bericht ik u als volgt. Aan deze toezegging is tot op
heden nog geen gevolg gegeven. De reden hiervoor is dat tot het najaar van
2006 het onduidelijk was hoe de toekomstige staatkundige structuur van de
Nederlandse Antillen ingericht zou worden. Vast stond evenwel, sinds de
ondertekening van het Hoofdlijnenakkoord van 22 oktober 2005 met het Land
Nederlandse Antillen en de eilandgebieden van de Nederlandse Antillen, dat
het Land Nederlandse Antillen zou ophouden te bestaan. Een overzicht van
de voor- en nadelen van de UPG- en LGO-status dat uitgaat van het Land
Nederlandse Antillen was daarom op dat moment niet relevant meer. Pas
sinds de ondertekening van de slotverklaring van 11 oktober 2006 met
Bonaire, Saba en Sint Eustatius en de slotverklaring van 2 november 2006
met het Land Nederlandse Antillen, Curaçao en Sint Maarten is duidelijk wat
op hoofdlijnen de staatkundige positie van de eilandgebieden van de
Nederlandse Antillen zal zijn. In de slotverklaring van 11 oktober 2006 is met
Bonaire, Saba en Sint Eustatius overeengekomen dat er een onderzoek
verricht zal worden naar de implicaties van de UPG-status. Mijn
ambtsvoorganger, de heer Nicolaï, heeft in het plenaire debat met de
Commissie NAAZ aan de Tweede Kamer toegezegd dit onderzoek te
verbreden tot Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

0
2
0
5
2
0
0
7

Datum
20 april 2007

Ons kenmerk
2007-0000144669

Onderdeel
Onderdeel

Blad
2 van 4

Op 1 februari jl. heeft mijn ambtsvoorganger een brief gezonden aan de commissaris van Regio-Beleid van de Europese Commissie. In deze brief is de Europese Commissie gevraagd specifieke informatie te verstrekken over de toepasselijke Europese regelgeving op de huidige UPG's van de Europese Unie. Op 16 april jl. heeft over dit verzoek ambtelijk een gesprek met de Europese Commissie plaatsgevonden. In dit gesprek heeft de Europese Commissie laten weten bereid te zijn dergelijke informatie uiterlijk begin juni van dit jaar te verstrekken. Gelijkzeitig en aanvullend worden er voorbereidingen getroffen voor het uitbesteden van wetenschappelijk onderzoek naar de voor- en nadelen van de UPG-status, vergeleken met behoud van de LGO-status. Dit onderzoek zal in het bijzonder ingaan op de juridische en economische impact van de UPG-status op elk afzonderlijk eilandgebied van de Nederlandse Antillen en op Aruba. Voorts zal in het onderzoek nagegaan worden wat de implicaties zullen zijn van een EU-buitengrens tussen de eilandgebieden voor het geval dat niet alle eilandgebieden dezelfde relatie met de EU willen aangaan. De verwachting is dat het onderzoek, na het aanbestedingstraject, in de zomer van dit jaar van start zal gaan.

2. Mijn ambtsvoorganger de heer Pechtold heeft aan uw Kamer toegezegd dat, hij uw Kamer schriftelijk zal inlichten over wat zijn voorganger de heer van Boxtel op de Antillen in gang heeft gezet voor de opvang van Antilliaanse jongeren. Uw Kamer heeft in dit verband in het bijzonder gevraagd naar het opgezette initiatief dat heeft geleid tot het rapport 'Nèt loke falta', waarbij Antillianen in Nederland werden gemobiliseerd voor de opvang van Antilliaanse jongeren. In het rapport 'Nèt loke falta' wordt een pakket maatregelen voorgesteld dat voorziet in 'de ontbrekende schakels' in Nederland: een structurele, integrale en programmatische aanpak; een toespitsing van het beleid op de Antilliaanse maat; een sterke Antilliaanse organisatorische infrastructuur en de betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid van de Antilliaanse gemeenschap. Bijgevoegd treft u een kopie van de brief van de Staatssecretaris van Justitie van 20 juni 2002 aan de Tweede Kamer met de kabinetsreactie op het rapport 'Nèt loke falta' (TK 2001-2002, 28006, nr. 10). Ik ga ervan uit dat ik met deze informatie aan uw Kamer, de toezegging ben nagekomen.

Toezeggingen uit het plenaire debat van 9 maart 2004, inzake de behandeling van het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2004

3. Over de toezegging aan uw Kamer dat, de financiële en administratieve uitwerking van de Antilliaanse medefinancieringsorganisatie (AMFO) in verband met de financiering van voorstellen door non-gouvernementele organisaties naar uw Kamer zal worden gezonden zodat eventuele vragen

Datum
26 april 2007

Ons kenmerk
2007-0000144669

Onderdeel

Blad
3 van 4

daarover beantwoord kunnen worden, bericht ik u als volgt. De door u gevraagde financiële en administratieve procedures gehanteerd door de eilandplatformen bestaan niet meer. De AMFO is in 2006 geherstructureerd naar aanleiding van geconstateerde ernstige gebreken in de jaarrekeningen van 2003 en 2004 ten aanzien van de rechtmatige en doelmatige besteding van Nederlandse middelen. De bestuurlijke inrichting van de Stichting functioneerde niet en kon niet functioneren. In de geherstructureerde AMFO spelen de eilandplatformen geen rol meer en is de financiële en administratieve organisatie uitbesteed aan een derde partij. Bijgaand treft u een kopie van de brief van de Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties van 15 december 2006 aan de Tweede Kamer (TK 2006-2007, 30800 IV en 30461, nr. 14). In deze brief wordt de Kamer geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de herstructurering van de AMFO. Ik ga ervan uit dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd.

4. Inzake de toezegging aan uw Kamer dat, mijn ambtsvoorganger de heer de Graaf aandacht zal besteden aan de diversiteit van de samenstelling van het personeel in rijksdienst en dit ook aan de orde zal stellen in zijn gesprek met de Minister van BZK die verantwoordelijk is voor het algemene personeelsbeleid en de Algemene Bestuursdienst, bericht ik u als volgt. Mede als gevolg van deze toezegging heeft het Rijk de nodige activiteiten ontplooid op het gebied van diversiteit. In aanvulling daarop heeft de Minister van BZK een visie voor het Rijk op het gebied van diversiteitsbeleid en maatschappelijke verantwoord werkgeverschap ontwikkeld. Bijgaand treft u een kopie van de brief van de Minister van BZK van 5 december 2006 aan de Tweede Kamer (TK 2006 - 2007, 30801, nr. 6) hierover. In deze visie wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen twee sporen: enerzijds het beleid om optimaal gebruik te maken van het diverse talent (vrouw/man, allochtoon/autochtoon, jong/oud) op de interne en externe arbeidsmarkt (*diversiteitsbeleid*) en anderzijds het beleid gericht op, vaak tijdelijke, specifieke knelpunten en groepen op de arbeidsmarkt (jeugdwerkloosheid, (re-)integrerende arbeidsgehandicapten) (*maatschappelijk verantwoord werkgeverschap*). Het Rijk is volop aan de slag met de uitvoering van dit twee sporenbeleid. Ook de Algemene Bestuursdienst (ABD) heeft veel aandacht voor diversiteit. Bureau ABD investeert samen met de departementen in het vergroten van de diversiteit bij de ABD. Om de doorstroom van allochtoon talent te bevorderen wordt in 2007 gestreefd naar tien benoemingen in managementteams. Ik ga ervan uit dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd.
5. Over de toezegging aan uw Kamer van mijn ambtsvoorganger de heer de Graaf dat, hij de suggesties van professor Essers- verwoord door professor Lemstra- inzake verbetering van het Antilliaanse fiscale stelsel onder de aandacht zal brengen van zijn collega's Zalm en Wijn en tevens de

Datum
26 april 2007

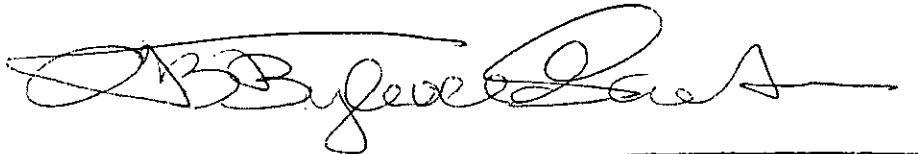
Ons kenmerk
2007-0000144669

Onderdeel

Blad
4 van 4

suggesties zal doorgeleiden naar de werkgroep Bestuurlijke en Financiële verhoudingen, bericht ik u als volgt. Er is verzuimd uw Kamer te informeren dat deze toezegging aan uw Kamer reeds in maart 2004 is geëffectueerd. De suggesties van professor Essers zijn ook bekend bij de Nederlandse Antillen, die overigens fiscaal autonoom zijn. In het bijzonder is bekend dat de Nederlandse Antillen met rullingbeleid bezig zijn. Ik ga ervan uit dat ik uw Kamer hiermee voldoende heb geïnformeerd.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES,

drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten

Vergaderjaar 2006–2007

30 800 IV

Vaststelling van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2007

30 461

Parlementair Contactplan 2006

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BESTUURLIJKE VERNIEUWING EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 december 2006

Op 29 juni 2006 hebt u de slotverklaring van het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties (POK) van 16 juni 2006 (Kamerstuk 30 461, nr. 4) toegezonden waarin u mij om een reactie verzoekt. Bij deze ga ik daar, per agendaonderwerp, op in. Ik verontschuldig mij voor de late beantwoording van deze brief. De belangrijke ontwikkelingen op het terrein van de staatkundige veranderingen van de Nederlandse Antillen hebben in de afgelopen maanden de meeste prioriteit gevraagd. Over dat onderwerp en de actuele ontwikkelingen op dit terrein bent u in een separate brief geïnformeerd. Daarnaast breng ik u op de hoogte van de laatste stand van zaken rondom de herstructurering van de Antilliaanse Medefinancierings Organisatie (AMFO), conform mijn toezegging tijdens het Algemeen Overleg van 31 mei 2006. (Kamerstuk 30 300 IV, nr. 44)

I. STAND VAN ZAKEN UITVOERING AFSPRAKEN SLOTVERKLARING VAN DE CONTACTPLANBIJENKOMST IN JANUARI 2006 TE CURAÇAO

De delegaties waren van mening dat er in de reactie op de slotverklaring van de Contactplanbijeenkomst van 3 tot en met 7 januari 2006 geen afdoende inhoudelijke reactie is ontvangen aangaande het onderdeel «Sociaal economische en culturele gevolgen van de handelsliberalisering in WTO-verband en de globalisering voor het Caribische deel van het Koninkrijk». De voorzitter van de Nederlandse delegatie van het parlementair Overleg Koninkrijksrelaties heeft vraag namens de drie delegaties bij brief d.d. 16 juni 2006 de regering in dit onderdeel van de reactie gevraagd specifiek in te gaan op de eerste vier punten genoemd in de slotverklaring van de Contactplanbijeenkomst van juni 2005 omdat naar het oordeel van het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties nog geen afdoende inhoudelijke reactie is ontvangen. Hieronder ga ik op deze vier punten in.

1. Belang van regionale economische samenwerking

Met de delegaties ben ik van mening dat de mogelijkheden voor regionale economische samenwerking moeten worden benut. Dit komt het economisch potentieel van de Nederlandse Antillen en Aruba ten goede. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de Nederlandse Antillen en Aruba, waarbij Nederland kan faciliteren.

Overigens is regionale economische samenwerking geen noodzakelijke voorwaarde om vanaf 2007 voor middelen van het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) in aanmerking te komen. Binnen de tiende ronde van het EOF zal een specifieke enveloppe voor Landen en Gebieden Overzee (LGO's) zijn gereserveerd voor de financiering van zowel nationale als regionale indicatieve programma's.

2. UPG/LGO

De delegaties hebben voorts de Koninkrijksregering verzocht om bij de Europese Commissie nadere informatie te vragen over de gevolgen van een eventuele definitieve status van ultraperifeer gebied (UPG) of LGO voor Aruba en de Nederlandse Antillen. Een overeenkomstige vraag is gesteld in de slotverklaring van juni 2006 in het onderdeel «Schuld-sanering». Kortheidshalve verwijs ik naar de reactie op dit onderdeel in paragraaf IV van deze brief.

3. Caribbean Rim Investment Initiative

In het kader van het *Caribbean Rim Investment Initiative* is het *Business Environment Report* uitgebracht, dat aanbevelingen bevat voor verbetering van het investeringsklimaat van de Nederlandse Antillen. De eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten hebben deze aanbevelingen uitgewerkt in een hervormingsagenda, de zogenaamde *Investment Policy Reform Agendas* (IPRA's). In het kader van de staatkundige ontwikkelingen is afgesproken dat Nederland en de eilanden van de Nederlandse Antillen gezamenlijk werken aan het opstellen van de Sociaal-Economische Initiatieven (SEI). Belangrijk onderdeel hiervan zijn de economische hervormingsmaatregelen, zoals onderzocht in het *Caribbean Rim Investment Initiative*. Het SEI beoogt de randvoorwaarden te scheppen voor duurzame economische groei teneinde een gezonde startpositie te bereiken. Hierbij kan worden gedacht aan een deugdelijk concurrentie- en arbeidsmarktbeleid, betere werking van de kapitaalmarkt en grotere transparantie van de overheid. Het SEI gaat uit van aanbevelingen uit bestaande rapporten, zoals het *Business Environment Report* (CRII/OECD). Maatwerk per entiteit is het uitgangspunt. Het SEI bevindt zich momenteel in de ontwikkelingsfase.

4. Investeringen in onderwijs, armoedebestrijding, etc.

Verbetering van het onderwijs, bestrijding van armoede en ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf (MKB) zijn belangrijke elementen om de (sociaal)economische positie van de Nederlandse Antillen te verbeteren. Ik stel hier in het kader van de samenwerkingsprogramma's via de Stichting Ontwikkelingsfonds Nederlandse Antillen (SONA) middelen voor beschikbaar. Daarnaast benadrukt Nederland op het terrein van duurzame economische ontwikkeling in toenemende mate de faciliterende rol van de eilandelijke overheden bij het stimuleren van economische ontwikkeling. Er wordt naar gestreefd om de evaluatie van het samenwerkingsprogramma Duurzame Economische Ontwikkeling (DEO) begin 2007 te laten plaatsvinden. Dit biedt de gelegenheid de bovengenoemde speerpunten onder de aandacht te brengen. De voortzetting van het programma DEO zal wat mij betreft worden gekoppeld aan het onder punt 3 genoemde

Sociaal Economische Initiatief dat deel uitmaakt van het staatkundig proces, zoals in de slotverklaringen van de conferenties over de toekomstige staatkundige positie van de vijf eilanden is vastgelegd.

II. PROBLEMATIEK ANTILLEGEMEENTEN (RIJKSWET NEDERLANDERSCHAP)

In de slotverklaring van het POK wordt in het kader van de problematiek in Antillegemeenten aandacht besteed aan naturalisatie. Aangegeven wordt dat de landen het als een probleem ervaren dat de termijn voor naturalisatie is teruggebracht van tien naar vijf jaar en respectievelijk drie jaar door middel van huwelijk.

De veronderstelling dat de termijn voor naturalisatie is teruggebracht van tien naar vijf jaar is echter niet juist. Al sinds 1892 is het voor het kunnen indienen van een naturalisatieverzoek nodig dat men «tenminste sedert vijf jaren onmiddellijk voorafgaande aan het verzoek in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba, toelating en hoofdverblijf heeft». Het betreft hier artikel 3, aanhef en ten tweede van de Wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap (1892–1985) en artikel 8, aanhef, eerste lid en onder c Rijkswet op het Nederlandschap (1985–heden).

De veronderstelling dat de termijn voor de indiening van een naturalisatieverzoek voor personen gehuwd met een Nederlander is teruggebracht van vijf naar drie jaar is eveneens niet juist. In het verleden is bij de verlening van het Nederlandschap aan personen die gehuwd waren met een Nederlander onderscheid gemaakt tussen vrouwen en mannen. Dit onderscheid naar geslacht is in 1985 uit de wet verwijderd. Naturalisatie tot Nederlander na een huwelijksstermijn van drie jaar bestaat met ingang van 1 januari 1985. Dit betekent voor een met een Nederlandse man gehuwde vreemdelinge een strengere regiem dan in het verleden. Van 1892 tot 1964 verkreeg een vreemdelinge automatisch het Nederlandschap bij het huwelijk met een Nederlander; van 1964 tot 1985 kon zij door een eenvoudige verklaring af te leggen Nederlandse worden; heden moet zij de naturalisatieprocedure doorlopen. Voor de met een Nederlandse vrouw gehuwde vreemdeling betekende de wetwijziging in 1985 wel een versoepeling: in plaats van na vijf jaar woonplaats binnen het Koninkrijk kan hij na drie jaar huwelijk met een Nederlandse vrouw zijn naturalisatieverzoek indienen. (Automatische verkrijging en de optieverklaring, die de vrouw die met een Nederlander huwde had, hebben voor hem nooit gegolden).

De Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie (V&I) is in beginsel bereid tot het verlenen van medewerking aan een eventuele wijziging van hetzij de Rijkswet op het Nederlandschap hetzij lagere nationaliteitsregelgeving, mits daartoe concrete voorstellen aan de minister voor V&I worden gericht door de regeringen van de Nederlandse Antillen en/of Aruba. De Minister is ook bereid mee te denken aan een oplossing van de in de slotverklaring van het POK over naturalisatie aangekaarte problematiek, indachtig bovenstaande opmerkingen.

III. STAATKUNDIGE VERHOUDINGEN EN DEMOCRATISCH DEFICIT

Bij brief d.d. 5 december 2006 (30 800 IV, nr. 11) bent u geïnformeerd over de meest actuele ontwikkelingen op het staatkundige terrein. Eerder heb ik u de slotverklaring van de Miniconferentie (30 800 IV, nr. 5) en de slotverklaring van het Bestuurlijk Overleg over de staatkundige toekomst van

Curaçao en Sint Maarten (30 800 IV, nr. 9) toegezonden. Ik vertrouw erop dat hiermee de in de slotverklaring van het POK opgenomen vragen voldoende zijn beantwoord.

IV. SCHULDSANERING (RELATIE MET EUROPESE UNIE)

De delegaties van de parlementen van het Koninkrijk constateren in de paragraaf over schuldsanering dat er diverse rapporten zijn uitgebracht over de status van UPG van de Europese Unie en de voor- en nadelen daarvan voor de Nederlandse Antillen en Aruba, vergeleken met de status van LGO. Hierbij wordt met name verwezen naar de Voorlichting van de Raad van State dienaangaand (9 september 2003) en het rapport van de Commissie Van Beuge (1 juli 2004).

De delegaties vroegen wat de Nederlandse regering op dit moment op dit terrein onderneemt.

Mede naar aanleiding van voornoemde rapporten heeft de regering van Aruba de Nederlandse regering laten weten geen UPG van de Europese Unie te willen worden. De regering van de Nederlandse Antillen heeft in deze kwestie geen definitief standpunt ingenomen. De voormalige minister-president van de Nederlandse Antillen, de heer Ys, heeft eind 2005 per brief de minister van Buitenlandse Zaken, de heer Bot, gevraagd de Europese Commissie te verzoeken de voor- en nadelen van een statuswijziging voor de Nederlandse Antillen in kaart te brengen. De minister van Buitenlandse Zaken heeft hier positief op gereageerd. Gezien de staatkundige ontwikkelingen is een dergelijk onderzoek voor het Land Nederlandse Antillen echter niet meer relevant. In de huidige staatkundige ontwikkelingen zal onderzoek naar de voor- en nadelen van de UPG-status zich moeten richten op de afzonderlijke eilandgebieden van de Nederlandse Antillen. In de slotverklaring van de Miniconferentie met Bonaire, Saba en St. Eustatius is dan ook opgenomen dat er een onderzoek wordt ingesteld naar de implicaties van de UPG-status op de eilandgebieden van Saba, Sint Eustatius en Bonaire. Een dergelijke bepaling is niet opgenomen in de slotverklaring van het Bestuurlijk Overleg met Curaçao en Sint Maarten.

In oktober 2006 hebben voorts inventariserende gesprekken plaatsgevonden met het Directoraat-generaal Regio van de Europese Commissie over het verrichten van onderzoek door de Europese Commissie naar de implicaties van de UPG-status op de eilandgebieden van de Nederlandse Antillen. In het bijzonder is aandacht gevraagd voor Saba, Sint Eustatius en Bonaire. In deze gesprekken is van de zijde van DG Regio aangegeven dat een eerder verzoek tot het uitvoeren van een dergelijke impactstudie voor het eiland Mayotte is afgewezen. Mayotte is een Frans overzees gebiedsdeel dat wenst UPG te worden. Thans wordt de aanvraag van Mayotte nader bestudeerd. Mede op basis van deze analyse zal bepaald worden of en hoe de Europese Commissie gevraagd zal worden onderzoek uit te voeren naar de implicaties van de UPG-status op de eilandgebieden van de Nederlandse Antillen.

V. BETERE SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN HOGER BEROEPSONDERWIJS EN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS

Het doet mij genoeg een toegenomen belangstelling voor samenwerking in het onderwijs waar te nemen. In dit verband kan ik u melden dat er op dit moment intensieve contacten op onderwijsgebied zijn. Zo bestaat sinds eind negentiger jaren een tripartiete commissie, de zogeheten Gemengde Commissie, die in de afgelopen jaren veel voortgang heeft

geboekt in het aanpakken en oplossen van aansluitingsproblemen tussen het Antilliaanse voortgezet en beroepsonderwijs op het Nederlandse beroeps- en hoger onderwijs. Er is de laatste jaren veel verbeterd in de onderlinge communicatie en dat komt onder meer door een verbetering in communicatiemiddelen en doordat er zowel aan de Antilliaanse/ Arubaanse als aan de Nederlandse zijde is gezorgd voor een duidelijke loketfunctie op het gebied van onderwijs. Verder wordt in het kader van de tweejaarlijkse Ministersconferentie tussen Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba op ambtelijk niveau nauw samengewerkt aan de voorbereiding hiervan.

Ook in het onderwijsveld, of het nu gaat om scholen in het voortgezet, beroeps- of hoger onderwijs, is sprake van een toegenomen samenwerking. Ik weet dat er op dit moment al talloze samenwerkingsverbanden bestaan tussen Nederlandse en Antilliaanse/Arubaanse instellingen. Daar waar mogelijk zal ik samenwerking stimuleren en bevorderen. Ook op het gebied van de kwaliteitszorg krijgt de samenwerking meer vorm. Op verzoek van de Universiteit van de Nederlandse Antillen en de Universiteit van Aruba zal de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) tegen de achtergrond van het accreditatiekader desgevraagd de kwaliteit van de opleidingen van deze universiteiten beoordelen. Hieronder ga ik in op concrete toezeggingen die voormalig staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heer Rutte, in het overleg van 15 juni jl. heeft gedaan.

Over zijn toezegging te zullen nagaan of de Universiteit van Aruba en de Universiteit van de Nederlandse Antillen in aanmerking zouden kunnen komen voor fondsen van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) kan ik u het volgende meedelen. NWO hanteert het principe dat onderzoekers die voor een NWO-subsidie of -regeling in aanmerking willen komen, werkzaam moeten zijn aan een Nederlandse instelling. Daartoe hanteert NWO een limitatieve lijst, waarop onder meer de krachtens de *Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek* (WHW) bekostigde Nederlandse universiteiten voorkomen. Aangezien de WHW geen Rijkswet is, komen de Antilliaanse en Arubaanse universiteiten niet op deze lijst voor. NWO is krachtens de Nederlandse wetgeving een zelfstandig bestuursorgaan en beslist zelf welke instellingen in aanmerking komen voor NWO-fondsen. Om die reden is het niet mogelijk NWO een aanwijzing te geven met betrekking tot de door haar tot subsidieregelingen toe te laten instellingen.

Aan de toezegging om schooldecanen te ondersteunen bij de voorlichting is gevolg gegeven door ondersteuning te bieden bij de voorbereiding van de Decanenconferentie die dit jaar in Nederland is gehouden. Via intensieve contacten tussen Stichting Studiefinanciering Curaçao en het ministerie van OCW zijn voldoende aangrijpingspunten voor de voorbereiding van de conferentie aangedragen.

VI. CULTUUR

Uit de slotverklaring blijkt dat de delegaties pleiten voor bevordering van het culturele klimaat. Op enkele eilanden worden binnen het programma duurzame economische ontwikkeling middelen aangewend voor monumentenherstel en -behoud. In de slotverklaring wordt gesteld dat er meer aandacht nodig is voor kunst- en cultuuronderwijs. Mede gegeven de omvang van de beschikbare middelen zie ik geen reden de focus van Nederland wat betreft de inzet van gelden voor het onderwijs te veranderen. Het onderwijsprogramma zal zich blijven concentreren op lager onderwijs, beroepsonderwijs en versterking van de institutionele capaci-

teit van de onderwijsdiensten. Wel wordt gewerkt aan een culturele schil rondom de tweejaarlijkse Koninkrijksspelen voor de jeugd en zal Statuutdag in Nederland jaarlijks met een Antillianengemeente op culturele wijze worden ingevuld.

Stand van zaken herstructurering Antilliaanse Medefinancierings Organisatie (AMFO)

Tijdens het AO van 31 mei 2006 vroeg u om regelmatig geïnformeerd te worden over de stand van zaken rondom de herstructurering van de AMFO. Hierbij kom ik tegemoet aan deze toezegging.

Zoals reeds in de brief van 16 maart (kenmerk 2006-83182) aan de Kamer is gemeld, zijn er in oktober 2005 ernstige gebreken geconstateerd in de jaarrekeningen van 2003 en 2004 van de AMFO ten aanzien van de rechtmatige en doelmatige besteding van Nederlandse middelen. De bestuurlijke inrichting van de Stichting functioneerde niet en kon niet functioneren. Dat had een aantal oorzaken. De belangrijkste waren dat de donor (Nederland) geen interventiemogelijkheden had om adequaat te kunnen ingrijpen bij misstanden (o.a. benoeming en ontslag van de Raad van Toezicht kon niet door Nederland plaatsvinden). Daarnaast was er sprake van belangenverstrengeling tussen de platformen voor eilandelijke non-gouvernementele organisaties (NGO's), de Raad van Toezicht en de directie waardoor geen objectieve beslissingen over het al dan niet goedkeuren van projecten plaatsvonden. Dientengevolge werd de financieringsstroom aan de NGO's via de AMFO en de platformen sterk gepolitiiseerd.

Als eerste is in september 2005 door mijn ambtsvoorganger de geldstroom stopgezet. Vervolgens is er een «operational audit» uitgevoerd. Op basis van de aanbevelingen van deze audit is, in samenwerking met de aangestelde interim-directeur van de AMFO, de bestuurlijke inrichting van de stichting aangepast. De herstructurering bestaat o.a. uit het formuleren en implementeren van een toezichtbeleid door de donor, inclusief een brede set interventiemogelijkheden, het versterken van de kwaliteit en onafhankelijke positie van de Raad van Toezicht en het expliciet belaggen van bestuurdersverantwoordelijkheid bij de directie. Hiertoe dienden er nieuwe statuten opgesteld te worden.

Een drietal instrumenten borgt het voorkomen van de geconstateerde gebreken. Op de eerste plaats zijn er nieuwe statuten opgesteld waarin de belangenverstrengeling tussen de diverse organen is verdwenen. Daarnaast heeft de Minister belast met Koninkrijksrelaties de bevoegdheid om de leden van de Raad van Toezicht te benoemen. Vervolgens zijn in de nieuwe beheersovereenkomst de verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht en de Minister voor BVK duidelijker gescheiden, is de informatieverstrekking tussen de Stichting en de Minister voor BVK beter uitgewerkt en zijn de kaders voor aanwending van de middelen beter uitgewerkt. Als laatste vindt er uitbesteding van de primaire bedrijfsprocessen plaats. Hiermee wordt beoogd een kwalitatief hoogwaardige financieringsorganisatie te garanderen. Met het aanbrengen van bovenstaande elementen wordt geborgd dat het toezicht door BZK op afstand wordt geplaatst, maar tevens snel en effectief kan worden ingegrepen wanneer dit noodzakelijk wordt geacht.

Het is essentieel dat de primaire bedrijfsprocessen worden uitgevoerd door een kwalitatieve hoogwaardige organisatie. In het licht van zorgvuldigheid en transparantie is ervoor gekozen om deze activiteiten op basis van een aanbestedingsprocedure te laten uitvoeren. De voorbereiding van deze aanbesteding heeft enige tijd gevergd, waardoor de procedure pas

eind november van start is gegaan. Selectie van het bedrijf dat de *primaire bedrijfsprocessen gaat uitvoeren, vindt begin januari plaats. Het benoemen van de leden van de Raad van Toezicht wordt momenteel voorbereid, evenals het opstellen van de kaderbrief aan de hand waarvan de AMFO jaarprogramma's zal opstellen. De verwachting is dat medio april 2007 er nieuwe projecten kunnen worden ingediend. Oude lopende verplichtingen met NGO's worden momenteel nog afgewikkeld, en zullen medio april 2007 volledig zijn afgehandeld.*

Ik hecht er met u sterk aan dat het ondersteunen van particuliere sociaal-maatschappelijke initiatieven snel weer op gang komt. Het financieren van de NGO's op de eilanden is van groot belang om de bevolking direct te bereiken bij het bevorderen van hun sociaal-maatschappelijke ontwikkeling en armoedebestrijding.

De Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties,
A. Nicolai

Vergaderjaar 2001–2002

---

28 006

**Rapportage Integratiebeleid Etnische
Minderheden 2001**

Nr. 10

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 juni 2002

In vervolg op mijn brief van 9 april 2002, kenmerk 5159414/02/JC, onderwerp uitstel kabinetsreactie, stuur ik u hierbij de kabinetsreactie op het rapport «Nèt Loke Falta; ontbrekende schakels» van de adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland.

De Staatssecretaris van Justitie,
N. A. Kalsbeek

Kabinetsreactie op het rapport *Nèt Loke Falta* van de adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland

1. Inleiding

Bij besluit (nr. 5051980/00/PJS) van 15 september 2000 is door de ministers van Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), en de minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid (GSI) de adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland (hierna te noemen: de commissie) geïnstalleerd. Op 4 december 2001 heeft de commissie haar adviesrapport aangeboden aan staatssecretaris Kalsbeek van Justitie en minister Van Boxtel voor GSI.

Het idee voor de commissie ontstond tijdens de expertmeeting «Andere aanpak Antillianen» in april 1998, waarbij leden van de Antilliaanse gemeenschap, zelforganisaties voor Antillianen en Arubanen, en vertegenwoordigers van de departementen BZK, Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), en Justitie stilstonden bij de problematiek onder Antilliaanse jongeren. Tijdens de bijeenkomst werd geopperd om, in navolging van de commissie Marokkaanse Jeugd, een Antilliaanse commissie in te stellen. Het ministerie van Justitie heeft positief gereageerd op dit idee en de Antilliaanse gemeenschap uitgenodigd om met een voorstel te komen.

Aanleiding voor het instellen van de commissie was het bovenproportionele aandeel van Antilliaanse jongeren in de criminaliteit. Bovendien werd met de instelling van de commissie vervolg gegeven aan het beleid van het kabinet om conform de nota *Criminaliteit in relatie tot de integratie van etnische minderheden* (CRIEM-nota) (TK, 1997-1998, 25 726, nr. 1) leden van etnische minderheden nadrukkelijker te betrekken bij de vormgeving en uitvoering van beleid rondom de bestrijding van criminaliteit in hun eigen gemeenschap.

De commissie kreeg primair de opdracht om te adviseren over de wijze waarop justitiële instellingen adequaat kunnen reageren op het urgente criminaliteitsprobleem onder Antillianen, in het bijzonder de jongeren, in Nederland. Indien de commissie dit wenselijk achtte kon het advies zich ook uitstrekken tot aangrenzende beleidsterreinen. De commissie had tevens als taak aandacht te geven aan het bespreekbaar maken van het criminaliteitsprobleem onder Antillianen, in het bijzonder de jongeren, binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, en het zo mogelijk creëren of vergroten van het draagvlak voor het voorkomen en aanpakken van deze problematiek.

Op 4 juni 2002 hebben de minister voor GSI en de Staatssecretaris van Justitie overleg gehad met het Overlegorgaan Caraïbische Nederlanders (OCaN) over de reactie van het kabinet op het rapport van de commissie. Hierbij zijn afspraken gemaakt waarop in de volgende hoofdstukken nader zal worden ingegaan.

Deze kabinetsreactie is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 wordt, na een korte schets van de omvang van de problematiek onder Antillianen in Nederland, het rapport in hoofdlijnen besproken. Dit wordt gevolgd door een weergave van het staande beleid. Vervolgens wordt er een overzicht gegeven van de nieuwe maatregelen van het kabinet die een bijdrage leveren aan de aanpak van de problematiek onder Antillianen in Nederland. In hoofdstuk 3 geeft het kabinet een reactie op een groot aantal aanbevelingen van de commissie.

2. Reactie op hoofdlijnen en aankomende maatregelen van het kabinet

2.1 Omvang van de problematiek

Als gevolg van de slechte sociaal economische situatie is de immigratie vanuit de Nederlandse Antillen naar Nederland de laatste jaren flink toegenomen. Het jaarlijks aantal immigranten vanuit de Nederlandse Antillen en Aruba is toegenomen van 3 000 halverwege de jaren negentig tot meer dan 10 000 in 2000.¹ In 2001 is een lichte daling van het aantal migrerende Antillianen geconstateerd.² Het is nog onvoldoende duidelijk of deze ontwikkeling zich voortzet. Onder deze nieuwkomers bevinden zich veel kansarme jongeren uit de Nederlandse Antillen. Momenteel zijn er zo'n 117 000 Antillianen en Arubanen woonachtig in Nederland.³

Hoewel het met het overgrote deel van de Antillianen die zich in Nederland hebben gevestigd goed gaat, blijkt een relatief grote groep de aansluiting met de Nederlandse maatschappij te missen. Uit het onderzoek van de commissie blijkt ook dat de sociale nood onder een deel van de Antillianen zeer groot is. De commissie heeft grote problemen geconstateerd ten aanzien van de eerste opvang, inburgering, scholing, werk, inkomen en opvoeding van de kinderen. Deze signaleerde problemen zijn een belangrijke oorzaak voor het gegeven dat een aanzienlijk deel van de Antillianen in Nederland afglijdt naar de criminaliteit.

Het Herkenningsdienstsysteem (HKS) dat wordt gebruikt in de politie-regio's geeft een beeld van de omvang van de criminaliteit onder Antilliaanse jongeren. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de cijfers van het HKS alleen betrekking hebben op de eerste generatie Antillianen omdat alleen het geboorteland van een verdachte en niet dat van zijn ouders wordt geregistreerd. Uit een analyse van de HKS-registratie over de jaren 1998 en 1999⁴ blijkt dat Antillianen de grootste oververtegenwoordiging kennen t.o.v. de totale geregistreerde criminaliteit. Het verdachtenaandeel is ruim 6,5 keer groter dan het landelijk aandeel: 79 op de 1000 Antillianen kwamen in 1999 met de politie in aanraking tegen landelijk 12 personen op de 1000. Wat betreft de criminaliteit onder jongeren in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar is er bij Antillianen ook sprake van de grootste oververtegenwoordiging. Het percentage verdachten onder de Antilliaanse jeugd van de eerste generatie in 1998 was 12,1 % terwijl van de totale Nederlandse jeugd 3% van de jongeren in aanraking met de politie kwam.⁵ Opvallend zijn de betrekkelijk hoge cijfers onder Antilliaanse vrouwen: 41 op de 1000 van hen kwam in 1998 in aanraking met de politie tegen 4 op de 1000 vrouwen landelijk.⁶ Wat betreft de aard van de delicten werden Antillianen van de eerste generatie in 1998 verhoudingsgewijs vaker verdacht van delicten op het gebied van (seksueel) geweld, opium en vermogen.⁷

In verband met de problematiek van en onder Antillianen in Nederland gaat publiekelijk en politiek veel aandacht uit naar de zogenaamde «bolletjesslikkers». In het kader van de in het begin van het jaar 2002 gesignaleerde problematiek van de drugsmokkel via Schiphol door middel van koeriers is een Plan van aanpak drugsmokkel Schiphol opgesteld en aan de Tweede Kamer aangeboden (TK 2001 – 2002, 28 192, nr. 1). In dit Plan van aanpak zijn maatregelen opgenomen om de drugsmokkel via Schiphol terug te dringen. Over de voortgang van de implementatie van deze maatregelen wordt regelmatig aan de Tweede Kamer gerapporteerd (TK 2001 – 2002, 28 192, nrs. 8 en 12). Vanaf januari 2002 tot en met mei 2002 zijn op Schiphol ongeveer 900 drugskoeriers aangehouden, waarvan bijna éénderde van Antilliaanse afkomst is. Om in gezamenlijkheid met de autoriteiten van de Nederlandse Antillen de drugsmokkel

¹ CBS, Statline.

² Vestigingsregister.

³ als 1.

⁴ Landelijke criminaliteitskaart 1999, ABRIO/ Dienst Nationale Recherche Informatie, nog te verschijnen.

⁵ Korps Landelijke Politiediensten (2000).

⁶ *Allochtone verdachten in 1998: een beschrijving van de verdachtenpopulatie uit 1998 naar herkomst op basis van het HKS.*

⁷ als 4.

⁸ als 4.

aan te pakken, heeft de minister van Justitie met zijn Antilliaanse collega op 4 februari 2002 een protocol getekend, dat op 11 februari 2002 naar de Tweede Kamer is toegezonden (kenmerk: 5 148 881/DISAD/02). Om de voortgang bij de uitvoering van het protocol en de gezamenlijke aanpak van de drugsmokkel ook onder de nieuwe regering van de Nederlandse Antillen gestand te doen, zal de minister van Justitie binnenkort in overleg treden met de onlangs aangetreden nieuwe minister van Justitie van de Nederlandse Antillen. In het bijzonder zal hij daarbij de vraag met hem bespreken hoe kan worden gekomen tot een dusdanige versterking van de juridische infrastructuur op de Nederlandse Antillen (cel-, opsporings- en vervolgingscapaciteit), opdat de effectiviteit van het optreden van de bevoegde autoriteiten kan worden vergroot. Op de hier genoemde maatregelen wordt in deze reactie niet nader ingaan.

2.2 Het rapport in hoofdlijnen

De commissie constateert dat er een grote mate van overeenkomst is tussen de wensen van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland en de beleidsintenties en beleidsinspanningen van de Nederlandse overheid. Beleid mist echter vaak zijn uitwerking omdat het aan essentiële schakels tussen beleid en uitvoering ontbreekt.

Volgens de commissie is het noodzakelijk dat de houding van de Nederlandse overheid en instellingen tegenover Antillianen in Nederland verandert. Het afweer- en ontmoedigingsbeleid voor de komst van Antillianen naar Nederland zou vervangen moeten worden door een beleid gericht op het vinden van aansluiting met de Nederlandse maatschappij. De commissie acht het van essentieel belang dat er gedacht en gehandeld wordt vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Antilliaanse medeburger, de Antilliaanse gemeenschap, de Nederlandse overheid en van de Nederlandse instellingen. De Nederlandse overheid en instellingen dienen de Antilliaanse gemeenschap te raadplegen en te betrekken bij het initiëren, plannen en uitvoeren van projecten en activiteiten ten behoeve van Antillianen in Nederland. Om dit te bereiken is het noodzakelijk dat de Antilliaanse civiele gemeenschap wordt versterkt. Bij de Antilliaanse gemeenschap in Nederland bestaat bereidheid om verantwoordelijkheid te dragen bij de aanpak van het criminaliteitsprobleem onder Antillianen. Dit dient wel plaats te vinden binnen een klimaat van wederzijdse inspanning.

In dit verband stelt de commissie een integrale, programmatische en structurele aanpak voor die gericht is op de meervoudigheid van de sociale problematiek en de oorzaken van criminaliteit onder Antillianen. Hierbij is het volgens de commissie noodzakelijk dat algemeen beleid toegespitst wordt op de Antilliaanse maat. Dit wil zeggen dat beleid, aanbod, en institutionele voorzieningen Antillianen moeten bereiken en op de juiste wijze moeten aansluiten op hun vragen en noden. Deze aanbevelingen vormen de contouren van een door de commissie voorgesteld pakket aan maatregelen ondergebracht onder de term «vitaliseringsprogramma». Binnen dit programma onderscheidt de commissie de volgende onderdelen «eerste opvang en begeleiding», «inburgering» en «integratie» waarvoor zij meer specifieke aanbevelingen doet. De commissie stelt voor een lichaam in het leven te roepen dat toeziet op de implementatie van de adviezen en op het monitoren van de resultaten. Dit lichaam zou zich volgens de commissie daarnaast moeten richten op de versterking van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, het vormgeven van de Antilliaanse maat en de bevordering van de participatie van Antillianen in Nederland.

Het kabinet spreekt haar waardering uit voor de mate waarin de commissie erin is geslaagd de participatie van de Antilliaanse gemeen-

schap in Nederland te stimuleren. De bijeenkomsten die door de commissie zijn georganiseerd boden aan Antillianen een platform om vrijuit te spreken over hun beleving van criminaliteit. Daarbij kwam tevens de sociale nood van een grote groep Antillianen in Nederland aan de oppervlakte en werden hun ervaringen in de Nederlandse samenleving in brede zin aan de orde gesteld.

Nadrukkelijk dient vermeld te worden dat uit het adviesrapport blijkt dat de commissie het zwaartepunt van de advisering heeft gelegd op preventie; te weten het terrein van inburgering en integratie. De commissie heeft in mindere mate aandacht geschonken aan de rol van justitiële instellingen en heeft zich daardoor in zekere zin buiten haar taakstelling begeven. Het kabinet heeft er mede daarom voor gekozen in deze reactie niet op alle, maar wel op een groot aantal van de aanbevelingen van de commissie in te gaan.

2.3 *Staan beleid*

Het kabinet is van mening dat zij de afgelopen jaren al veel initiatieven heeft genomen om de integratie van Antillianen te bevorderen en daarmee de problematiek onder een deel van de Antillianen terug te dringen. Van sommige van deze initiatieven kunnen nog geen zichtbare resultaten worden verwacht aangezien deze recent zijn opgestart.

In de nota *Kansen krijgen, kansen pakken, Integratiebeleid 1999 – 2002* (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 333, nr.2) heeft het kabinet actieprogramma's en speerpunten benoemd, die moesten leiden tot een zichtbare positieverbetering op het gebied van werk, onderwijs en educatie van etnische minderheden, waaronder ook migranten uit de Nederlandse-Antillen. Inzet van dit beleid is om etnische minderheden zo snel mogelijk een zelfstandige positie te laten verwerven in Nederland zodat ook zij als volwaardige burgers kunnen participeren in de samenleving. Naar aanleiding van en in vervolg op deze nota is een veelheid aan maatregelen genomen. De uitvoering van deze maatregelen gebeurt voornamelijk op lokaal niveau door gemeenten en diverse instellingen. Gewezen kan worden op bijvoorbeeld de Wet Inburgering nieuwkomers (WIN) en de Oudkomersregelingen. Maar ook op de maatregelen ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten, de specifieke voorzieningen in het kader van het CRIEM-beleid ter verbetering van de positie van allochtone jongeren op gemeentelijk niveau, individuele trajectbegeleiding van criminele jongeren, het werkplan *Diversiteit politie 2001–2005* om meer leden van etnische minderheden bij de politie aan te stellen en de nota *Arbeidsmarktbeleid voor etnische minderheden* (Tweede Kamer, 1999–2000, 27 223, nr. 1) ter bevordering van een evenredige arbeidsmarktpositie van etnische minderheden.

Zoals verwoord in de nota *Integratie in het Perspectief van Immigratie (TK 2001–2002, 28 198, nr.2)* is het uitgangspunt voor het kabinet «algemeen beleid waar mogelijk, specifiek beleid waar nodig».

Hiermee wordt het beleid bestendigd dat reeds bij aanvang van het integratiebeleid is ingezet.

Het «bestaan» van de groep Antillianen is op zich geen criterium voor beleidsintensivering. Wél staat het kabinet op het standpunt dat daar waar het algemene beleid niet toereikend is voor specifieke problemen van bepaalde groepen en zolang de maatschappelijke noodzaak daartoe blijkt, specifieke beleidsaandacht kan worden gegeven.

Enkele jaren geleden werd met de *Nota Migratie Antilliaanse Jongeren, (MAJ)* (Kamerstukken II, 1998 – 1999, 26 283, nr.1) de komst van kansarme Antilliaanse jongeren naar Nederland prominent op de politieke agenda

geplaatst. Het beleid dat met de nota MAJ is ingezet beoogt de sociale problematiek en de criminaliteit langs twee sporen te adresseren. Enerzijds worden initiatieven van de Antilliaanse regering ondersteund die zijn gericht op het vergroten van de kansen voor jongeren op de Nederlandse Antillen zelf. Anderzijds zijn in ons land maatregelen in uitvoering genomen die erop gericht zijn de migratiestroom beter beheersbaar te maken. Zo is het sinds het najaar van 2001 mogelijk om tussen de Nederlandse Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en het Antilliaanse bevolkingsregister persoonsgegevens uit te wisselen van Antillianen die zich in Nederland willen vestigen. Daarmee wordt beoogd de bereikbaarheid van nieuwkomers te vergroten. Tevens is een Voogdijregeling in het leven geroepen voor minderjarige Antilliaanse jongeren die ongebeleid naar Nederland komen en voor wie niet in het wettelijk gezag is voorzien.

In juni 2000 sloten de Nederlandse regering en de regering van de Nederlandse Antillen een akkoord over het Antilliaanse *Urgentieprogramma Jeugd en Jongeren*. Dit programma richt zich specifiek op kinderen en jong volwassenen op de Nederlandse Antillen die in een benarde sociaal maatschappelijke positie verkeren. De Nederlandse regering onderschrijft de constatering van de commissie dat de perspectiefloze situatie op de Nederlandse Antillen een belangrijke oorzaak is van de aanhoudende migratie naar Nederland. Afstemming tussen maatregelen in Nederland en maatregelen op de Nederlandse Antillen is daarom blijvend gewenst.

Voor plannen van de zogenaamde Antillianen gemeenten¹ om de problematiek van kansarme Antilliaanse jongeren aan te pakken werd door het kabinet € 10 890 000 ter beschikking gesteld voor een periode van vier jaar (Bijdrageregeling Antillianengemeenten, Staatscourant 18 mei 2001 nr. 96). Het doel van deze regeling is een rijksbijdrage te leveren aan de inspanningen op lokaal niveau gericht op positieverbetering van de Antilliaanse jongeren door middel van maatregelen gericht op opvang, begeleiding en scholing. Het kabinet stelt zich hierbij op het standpunt dat het oplossen van knelpunten bij de aanpak van de groep problematische Antilliaanse jongeren primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid is waarbij nauwe samenwerking met de Antilliaanse gemeenschap is vereist. De gemeenten financieren de plannen voor het grootste gedeelte uit eigen middelen en moeten jaarlijks rapporteren over het aantal Antilliaanse probleemjongeren dat zij bereikt hebben, het aantal jongeren dat in een traject is geplaatst, de resultaten van die trajecten en het aantal probleemjongeren dat gaandeweg het traject is uitgevallen.² De plannen van de Antillianengemeenten richten zich op uiteenlopende activiteiten zoals: een centraal servicepunt voor Antilliaanse nieuwkomers vanwaar er gewerkt zal worden aan opvang en arbeidsmarkttoeleiding, het aanstellen van Antilliaanse consultants in het basis- en voortgezet onderwijs, activiteiten ten behoeve van zinvolle vrije tijdsbesteding en maatschappelijke hulpverlening, wijkgerichte projecten voor risicjongeren en tienermoeders en projecten in de sfeer van opvoedingsondersteuning en gezondheidsvoorlichting.

In aansluiting op bovengenoemde financiële middelen voor de Antillianengemeenten heeft de Minister voor GSI in zijn brief van 4 juli 2001 (Tweede Kamer, 25 726, nr. 9) middelen ter beschikking gesteld aan een groot aantal gemeenten. Op dit moment is de volgende driedeling te maken met daarbij aangemerkt de thans bekende geldstromen die ter beschikking komen van de Antilliaanse doelgroep.

¹ De Antillianengemeenten zijn: Amsterdam, Den Haag, Den Helder, Dordrecht, Groningen, Nijmegen en Rotterdam.

² Zie toelichting op artikel 7 van de Bijdrageregeling Antillianengemeenten.

a) Acht voormalige CRIEM-pilotgemeenten

Den Helder heeft de CRIEM-pilot en de CRIEM vervolg-plannen voornamelijk op Antilliaanse jongeren gericht, en heeft daarvoor respectievelijk

€ 226 890,- (pilot in 1999 en 2000) en € 680 670,- (vervolg, 2001 t/m 2004) ontvangen.

Rotterdam heeft in het CRIEM vervolg-plan twee projecten opgenomen, waarvan er één specifiek is gericht op Antilliaanse jongeren: «Case-management Interventieteam Feijenoord». Voor dat project heeft Rotterdam in december 2001 € 340 335,- ontvangen.

De overige zes gemeenten hebben hun pilot- en vervolgmiddelen niet specifiek voor de Antilliaanse doelgroep, maar voor ofwel alle doelgroepen tegelijk (meestal) of voor andere specifieke doelgroepen (soms, bijv. Molukse of Marokkaanse of Turkse jeugd) ingezet. De plannen van gemeenten richten zich op de allochtone jeugd in de naschoolse, schoolse of voorschoolse fase, of op de jeugd in bepaalde wijken, los van etnische herkomst van de jongeren.

b) Elf gemeenten uit de G25 die onorthodoxe preventievoorstellen vergoed krijgen

Breda richt het project «Integratie via Sympathie en Harmonie» onder meer op Antilliaanse (maar ook op Marokkaanse) jongeren. Het bedrag dat Breda voor het project gaat krijgen moet nog vastgesteld worden nadat nader overleg heeft plaatsgevonden.

Dordrecht richt de «Foyer de Jeunesse» onder meer voor Antilliaanse jongeren in, maar deze worden geplaatst in een zogenaamde «magic mix» met andere bewoners. Ook wat betreft Dordrecht geldt dat het bedrag dat de gemeente voor (een onorthodox element uit) het plan gaat krijgen nog vastgesteld moet worden na nader overleg.

Groningen zet het project «Risicomeiden Noorddijk» onder meer in voor Antilliaanse meiden. De gemeente ontvangt voor dit project binnenkort: € 123 768.

Leeuwarden richt het plan Full Color met name op de Marokkaanse, maar ook op de Antilliaanse jeugd. Voor het hele plan ontvangt de gemeente binnenkort: € 476 360.

Zwolle stelt in het plan «Aanpak Loverboys» dat een groot deel van de loverboys waar het om gaat van Antilliaans/Arubaanse afkomst is. Zwolle ontvangt voor het project binnenkort € 623 935.

De overige gemeenten zetten hun middelen niet specifiek voor de Antilliaanse doelgroep in, maar voor ofwel alle doelgroepen tegelijk (meestal) of voor andere specifieke doelgroepen (soms). De plannen van gemeenten richten zich op de allochtone jeugd in de naschoolse, schoolse of voorschoolse fase, of op de jeugd in bepaalde wijken, los van etnische herkomst van de jongeren.

c) Zestien gemeenten uit de G17 die meerjarenplannen preventiebeleid hebben ingediend

Deze plannen zijn begin mei 2002 ingediend, de beoordeling ervan loopt nog. De zestien gemeenten zijn met klem gevraagd om hun hele preventieve beleid ten aanzien van jeugd van etnische herkomst te bekijken en vervolgens aanvullingen te maken daar waar witte vlekken zijn of waar de samenwerking in de keten verbeterd kan worden. De plannen die zijn ingediend betreffen dan ook beleid ten aanzien van jeugd uit alle etnische groepen. Lang niet altijd worden maatregelen gericht op groepen jongeren met een specifiek land van herkomst. Eind juni 2002 ontvangt de

minister voor GSI een advies over de € 21 236 914 die over deze zestien gemeenten verdeeld gaat worden ten behoeve van de uitvoering van de meerjarenplannen preventiebeleid.

2.4 Aankomende activiteiten

Ondanks de beleidsinspanningen van de afgelopen jaren, blijft de problematiek onder Antilliaanse jongeren in Nederland onze aandacht opeisen. Als gevolg van de slechte economische omstandigheden zal migratie vanuit de Nederlandse Antillen naar Nederland blijven bestaan en blijven met name de negatieve effecten hiervan de Nederlandse samenleving voor grote problemen stellen. De komende jaren zal, binnen de bestaande beleidskaders, gerichte aandacht nodig zijn om de integratie en maatschappelijke participatie van kansarme Antillianen te bevorderen. Tegelijkertijd dient ernstige overlast en vaak drugsgerelateerde criminaliteit te worden tegengegaan.

Ten behoeve van een effectieve aanpak van de problematiek acht de Nederlandse regering een samenhangend beleid wenselijk waarbij aandacht is voor preventieve en waar nodig repressieve elementen. De aanbevelingen van de commissie kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de verdere invulling van dit beleid dat erop is gericht kansarme Antilliaanse jongeren via integratietrajecten toe te leiden naar werk of onderwijs en langs deze weg volwaardige maatschappelijke participatie te bevorderen. Hierbij is nauwe samenwerking tussen alle betrokken overheden en diensten (Rijk, gemeenten, politie en justitie) van groot belang alsmede de actieve betrokkenheid van de Antilliaanse gemeenschap. Voorts is het kabinet van mening dat de beleidsdialoog tussen de regering van Nederland en de Nederlandse Antillen dient te worden voortgezet evenals de ondersteuning van initiatieven om de negatieve effecten van de migratie tegen te gaan en de kansen voor jongeren op de Nederlandse Antillen te vergroten.

Het kabinet neemt een aantal nieuwe maatregelen die beogen een bijdrage te leveren aan de aanpak van de problematiek onder Antillianen. Deze maatregelen zijn niet altijd specifiek gericht op Antillianen, maar zij kunnen wel deel uit maken van de doelgroep. In hoofdstuk 3 komen de maatregelen uitgebreider aan de orde.

- Het kabinet stelt middelen ter beschikking om op landelijk niveau een mentorenproject op te zetten. Het Overlegorgaan Caraïbische Nederlanders (OCaN) heeft tijdens eerder genoemd overleg van 4 juni 2002 toegezegd, in nauw overleg met andere Antilliaanse organisaties en Antilliaanse sleutelfiguren, met een initiatief te komen voor een meerjarig mentorenplan. Dit plan zal worden aangeboden aan de Minister voor GSI en de Staatssecretaris van Justitie.
- In het kader van het door het ministerie van BZK gesubsidieerde stimuleringsprogramma «opvang & integratie Antilliaanse jongeren» van de Stichting Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV) worden internaatachtige voorzieningen voor Antilliaanse jongeren opgezet in combinatie met op maat gesneden educatie en werkgelegenheidstrajecten.
- De Minister voor GSI heeft tijdens het overleg op 4 juni toegezegd om samen met de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) op korte termijn een opdracht te verstrekken om een onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de wijze waarop initiatieven van Antillianen op lokaal niveau het beste kunnen worden gefaciliteerd en gestructureerd. Hierbij dient nadrukkelijk aandacht gegeven te worden aan de bestaande infrastructuur. Hiermee wordt ook tegemoet

gekomen aan de door de commissie gewenste versterking van de kader- en netwerkvorming.

- Vanwege de positieve uitkomsten van de evaluatie van de pilot op het gebied van informatie-uitwisseling over criminele en verdachte Antillianen tussen de Nederlands Antilliaanse en de Nederlandse politiekorpsen is besloten het project uit te breiden naar alle politiekorpsen in Nederland.
- In de nota *Vasthoudend en effectief: versterking van de aanpak van jeugdcriminaliteit* (Tweede Kamer, 2001–2002, 28 292, nr. 2) is aangekondigd dat een landelijke inventarisatie van lokaal ontwikkelde aanpakken bij de politie ten aanzien van jeugdige veelplegers zal worden uitgevoerd. Hierbij zal aandacht worden besteed aan groepen jeugdigen waar etnische minderheidsgroepen duidelijk zijn oververtegenwoordigd. De aanpakken zullen op hun effectiviteit worden beoordeeld waarna implementatie zal worden gestimuleerd.
- De ministeries van BZK en Justitie dragen zorg voor een betere bekendheid van de voogdijregeling en de taak die gemeenten daarin hebben.
- Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) zal de praktijk van de toewijzing van woningen aan Antillianen in de Antillianengemeenten doorlichten. De bevindingen hiervan zullen besproken worden met de betrokken gemeenten.
- De ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) en BZK zullen de mogelijkheden onderzoeken om de voor Antillianen ontwikkelde taalcursussen van Regionaal Opleidingen Centra (ROC's) (gecombineerd met de ervaringen die in de pilot inburgering op Curaçao zijn opgedaan) ter beschikking te stellen aan andere ROC's. Tevens zal het kabinet de mogelijkheid na gaan om gedeelten van het cursuspakket dat in het kader van de pilot inburgering op Curaçao is ontwikkeld ter beschikking te stellen aan de nieuwkomer, een eventuele mentor en de ROC's.
- Antillianengemeenten zijn door het ministerie van BZK gevraagd gegevens aan te leveren over de situatie van Antillianen in het inburgeringsprogramma ten behoeve van monitoring en uitwisseling van «best practices».
- Het kabinet zal de mogelijkheden onderzoeken om de detentietijd te gebruiken om het inburgeringsprogramma te starten of voort te zetten voor etnische minderheden die zich reeds gevestigd hebben in Nederland.
- In de nota *Vasthoudend en Effectief: versterking van de aanpak van jeugdcriminaliteit* wordt voorgesteld om de Individuele Traject Begeleiding (ITB) CRIEM landelijk beschikbaar te laten komen.
- Als het Change programma van de Reclassering Amsterdam volledig ontwikkeld is zal bekeken worden of uitbreiding mogelijk en wenselijk is.
- In het kader van het project «vermindering recidive» zal het ministerie van Justitie binnen het gevangeniswezen en de reclassering programma's starten die zijn gericht op resocialisatie. Belangrijke aandachtspunten zijn maatwerk, een goed assessment, de begeleiding in de justitiële inrichtingen, en effectiviteit van programma's.

- Tijdens het overleg van 4 juni jongstleden heeft de Minister voor GSI toegezegd in nauwe samenspraak met de oud-commissie een zogenaamde Startbijeenkomst te organiseren met als doel deze kabinetsreactie op het rapport niet alleen aan de Antilliaanse gemeenschap in Nederland maar ook aan de betrokken gemeenten en instellingen te presenteren om mede langs deze weg het door de commissie in gang gezette proces op lokaal niveau gaande te houden en verder uit te bouwen richting lopende en komende activiteiten zoals de SEV- en mentortrajecten. De ministeries van BZK en Justitie zullen hierbij samenwerken.

3. Reactie op aanbevelingen van de commissie

In dit hoofdstuk wordt een reactie gegeven op aanbevelingen van de commissie. Deze zijn gegroepeerd per thema. Achtereenvolgens komen aan bod: de vitalisering van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, repressief beleid, eerste opvang en begeleiding, het programma van de Stichting Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting, inburgering en tenslotte integratie.

3.1 Vitalisering van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland

De commissie vindt het belangrijk dat de Nederlandse overheid en instellingen de Antilliaanse gemeenschap raadpleegt en betreft bij het initiëren, uitvoeren en plannen van beleid gericht op Antillianen.

Het kabinet onderschrijft dit belang omdat dit er toe zal leiden dat beleid beter aansluit op de noden en behoeften van de Antilliaanse burgers. Het kabinetsbeleid is erop gericht dat minderheden een evenredige vertegenwoordiging hebben in de besturen van «semi-overheidsorganisaties», organisaties die op afstand zijn geplaatst van een departement en niet direct vallen onder de verantwoordelijkheid van een minister. Daarnaast geeft het kabinet waar mogelijk impulsen aan lokale overheden om de betrokkenheid van de Antilliaanse doelgroep te verhogen. Daar waar rijksbijdragen worden verleend aan Antillianengemeenten ten behoeve van specifieke maatregelen voor Antillianen, worden zelforganisaties en actieve Antillianen uitgenodigd om inbreng te leveren. Bij het initiëren van lokale projecten om jonge Antillianen op te vangen, zijn veelal aparte middelen gereserveerd om de inbreng vanuit de Antilliaanse gemeenschap te organiseren.

De commissie hecht veel belang aan het versterken van de Antilliaanse gemeenschap. Volgens de commissie is dit noodzakelijk om de participatie van Antillianen in beleidsontwikkeling en uitvoering te vergroten en tevens de sociale controle onder Antillianen te bevorderen.

Ter bevordering van de organisatievorming onder minderheden in vrijwilligersorganisaties is door de Staatssecretaris van VWS in de door de Tweede Kamer aanvaarde notitie *Met vereende kracht* (1999), een nieuwe systematiek voor de ondersteuning van landelijke zelforganisaties voorgesteld. Dit heeft er onder meer toe geleid dat er bij FORUM een platform is opgericht ter ondersteuning van dergelijke organisaties. Bovendien is onlangs in het kader van de Welzijnswet (1994) een activiteitenbudget voor zelforganisaties ter beschikking gesteld, waarvan de verdeling is geregeld middels de Tijdelijke stimuleringsregeling zelforganisaties minderheden (Stcrt. Nr.241) Deze regeling, die ook voor Antillianen van toepassing is, stelt de Minister van VWS in staat onder bepaalde voorwaarden een subsidie te verlenen voor een project gericht op informatievoorziening aan en communicatie binnen de doelgroep en op vergroting van de levensvatbaarheid van zelforganisaties.

Het ministerie van VWS heeft in 2001 een nieuwe impuls gegeven ter bevordering van deelname aan het vrijwilligerswerk. Er is een tijdelijke stimuleringsregeling vrijwilligerswerk ingesteld van in totaal € 23 miljoen, waarvan 50% door plaatselijke gemeenten wordt bijgedragen. Meer dan 450 gemeenten maken thans gebruik van de faciliteiten uit de regeling, waaronder de zeven Antillianengemeenten.

Het kabinet is van mening dat de commissie ervoor gezorgd heeft dat er binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland een zekere dynamiek is ontstaan waardoor de Antilliaanse gemeenschap zélf bereid is om zich in te zetten voor de positieverbetering van Antillianen. Lokale Antilliaanse organisaties zijn in dit verband van groot belang. Dit proces dat in hoge mate «bottom up» tot stand is gekomen verdient naar de mening van het kabinet ondersteuning. Het wordt van groot belang geacht dat het in gang gezette proces zo goed mogelijk lokaal wordt vervolgd en verankerd. Gemeenten zullen naar de mening van het kabinet daarom actief de contacten met de Antilliaanse gemeenschap moet aanknopen voorzover dit nog niet het geval is. Tegelijkertijd zullen Antilliaanse medeburgers in Nederland op lokaal niveau geworven en toegerust moeten worden voor de rol die zij willen spelen in de opvang en begeleiding van Antilliaanse nieuwkomers.

De commissie pleit ervoor om een «Antilliaans lichaam» in het leven te roepen dat toeziet op de implementatie van adviezen en het monitoren van de uitvoering van het vitaliseringsprogramma. De commissie noemt de versterking van de Antilliaanse gemeenschap, het vormgeven aan de Antilliaanse maat en de bevordering van de participatie van Antillianen in Nederland de voornaamste aandachtsvelden van dit lichaam. Het kabinet onderschrijft het belang van de taken die de commissie voor ogen had voor een Antilliaans lichaam. Zij is echter van mening dat de verantwoordelijkheid voor een goede implementatie en monitoring van genoemde taken ligt bij de huidige betrokken partijen (zoals bijvoorbeeld Antillianengemeenten, overheidsinstellingen en dergelijke). Het instellen van een Antilliaans lichaam wordt derhalve niet noodzakelijk en wenselijk geacht.

Door de commissie wordt gesteld dat de uitvoering van de eerstelijns-welzijnstaken op de gebieden van relatie-opbouw en eerstelijns-hulpverlening specifiek gericht op de lokale Antilliaanse gemeenschap onvoldoende tot niet van de grond komen. Zij heeft het belang benadrukt van het stimuleren en omarmen van lokale initiatieven.

De commissie heeft het belang benadrukt van lokale initiatieven van Antillianen. Sinds 1 januari 1989 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het eerstelijns-werk minderheden. De middelen waar het Rijk voor de decentralisatie over beschikte, namelijk f 52,8 miljoen, zijn sinds 1 januari 1989 gestort in het Gemeentefonds. Deze middelen waren bestemd voor eerstelijns-werk voor alle minderheden op lokaal niveau. Op provinciaal niveau zijn de provincies verantwoordelijk gesteld voor de tweedelijns-instellingen van minderheden. Op landelijk niveau is Forum opgericht. De subsidiëring van de afzonderlijke landelijke steunfuncties van de verschillende minderheidsgroepen is toen naar Forum overgeheveld. De landelijke steunfunctie, die «FORSA/A» heette, had onder meer als belangrijke taak het bieden van ondersteuning aan de Antilliaanse en Arubaanse organisaties.¹

In het overleg van 4 juni 2002 heeft het OCaN de Minister voor GSI en de Staatssecretaris van Justitie op bovenstaande gewezen en zijn zorgen kenbaar gemaakt over de kaalslag die op zowel lokaal als landelijk niveau in de jaren negentig zou zijn opgetreden ten aanzien van de ondersteu-

¹ Voor FORSA/A is zo het bedrag ter grootte van f 1 095 000,- overgeheveld naar Forum.

ning van lokale initiatieven van Antillianen. Als reactie hierop heeft de Minister voor GSI toegezegd een onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de wijze waarop initiatieven van Antillianen op lokaal niveau het beste kunnen worden gefaciliteerd en gestructureerd. Een onderzoeksbureau zal (a) bezien hoe de bestaande organisatorische infrastructuur (zowel op lokaal, provinciaal als landelijk niveau) initiatieven van «bottom up» van de Antilliaanse gemeenschap faciliteert en ondersteunt, en (b) zal aanbevelingen doen over de wijze waarop zowel binnen als buiten de bestaande organisatorische infrastructuur deze initiatieven beter kunnen worden ondersteund en gefaciliteerd. In deze aanbevelingen zal ook de wenselijkheid van een interactieteam zoals dat thans bij de Marokkaanse gemeenschap in Nederland het geval is, worden meegenomen.¹ De precieze opdrachtformulering zal verder worden afgestemd met het OCaN. De opdrachtgevers van deze «quick scan» zijn de ministeries van BZK en VWS.

3.2 Repressief beleid

Volgens de commissie dient de harde kern van Antilliaanse criminelen door een actief en effectief opsporings- en vervolgingsbeleid van politie en justitie te worden aangepakt. Verder meldt de commissie dat gezien het transnationale karakter van diverse vormen van criminaliteit intensieve samenwerking binnen het koninkrijk is geboden om de pakkans van daders te vergroten.

Naar aanleiding van expertmeetings met deskundigen op het gebied van de Nederlands Antilliaanse gemeenschap en hun cultuur, medewerkers van de meest betrokken politie korpsen, vertegenwoordigers van het kabinet van de Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen, en medewerkers van de ministeries van Justitie en BZK, zijn plannen gemaakt om enerzijds de informatie-uitwisseling tussen de Nederlands Antilliaanse en de Nederlandse politiekorpsen op het punt van de operationele informatie te verbeteren, en anderzijds door middel van personele uitwisseling kennis te nemen van de wederzijdse cultuur om de aanpak van Antilliaanse verdachten en de inzichten in hun sociale omgeving te verbeteren. De Nederlands Antilliaanse Minister van Justitie heeft daarvoor zijn medewerking – op het punt van de informatie-uitwisseling voor zover de vigerende wetgeving hem dit toestaat – toegezegd. Momenteel worden deze plannen nader vormgegeven. Recent is een pilot op het punt van de informatie-uitwisseling over criminele Antillianen of verdachte Antillianen waarbij een aantal Nederlandse politiekorpsen was betrokken, afgerond. Uit de recent uitgevoerde evaluatie is naar voren gekomen, dat de gegevensuitwisseling met behulp van moderne ICT-technieken voldoende positief was om het project uit te breiden naar alle politiekorpsen in Nederland. Ook wordt op dit moment onderzocht of en zo ja onder welke voorwaarden uitbreiding naar de Nederlandse Antillen kan worden gerealiseerd. Op het punt van de personele uitwisseling is reeds contact gezocht met de Nederlands Antilliaanse korpschefs, die hun medewerking hebben toegezegd om te zijner tijd begeleiding te leveren voor de uit te wisselen stagiaires.

Meer in zijn algemeenheid wijst het kabinet op de Nota *Criminaliteitsbeheersing* (Kamerstukken II, 2000–2001, 27 834, nr. 2) waarin onder andere als speerpunten zijn opgenomen het verhogen van de pakkans en het terugdringen van het aantal veelplegers. Door middel van de in deze nota aangekondigde maatregelen, zal er sprake zijn van een effectiever opsporings- en vervolgingsbeleid ten aanzien van, onder meer, criminele Antillianen.

Ook wordt hier verwezen naar de nota *Vasthoudend en effectief; versterking van de aanpak van jeugdcriminaliteit*. Een van de actiepunten behelst

¹ Instellingsbesluit Marokkaans-Nederlands Interactieteam Jeugd, Staatscourant 1 mei 2002, nr. 82.

een landelijke inventarisatie van lokaal ontwikkelde aanpakken bij de politie ten aanzien van jeugdige veelplegers waarbij onder andere aandacht zal worden besteed aan die groepen jeugdigen waar ethnische minderheden duidelijk zijn oververtegenwoordigd. Deze aanpakken zullen op hun effectiviteit worden beoordeeld waarna implementatie zal worden gestimuleerd. Het ligt in de rede dat hiermee een positieve bijdrage wordt geleverd aan het terugdringen van de criminaliteit van (onder meer) Antilliaanse jongeren. Voor wat betreft de aanbeveling van de commissie om maatwerk te leveren: in beide bovengenoemde nota's wordt in diverse passages het belang van maatwerk onderschreven en wordt maatwerk gestimuleerd.

3.3 Eerste opvang en begeleiding

De commissie noemt gebrekkige opvang en huisvesting, specifieke omstandigheden die kunnen leiden tot criminaliteit. Als nieuw aangekomen Antilliaan is men vaak aangewezen op de welwillendheid van familieleden, of bij gebrek daaraan «op die van de straat». Zonder huisvesting en/of een postadres kunnen nieuwkomers zich niet inschrijven in het bevolkingsregister en geen beroep doen op inburgerings- en werkgelegenheidstrajecten, en sociale voorzieningen. De grote mobiliteit van jonge Antillianen in Nederland maakt het voor gemeentelijke diensten die verantwoordelijk zijn voor de opvang en integratie van nieuwkomers zeer moeilijk Antillianen te bereiken met de hen ter beschikking staande middelen, hen naar de integratietrajecten toe te leiden en hen gedurende deze trajecten te begeleiden.

Het kabinet onderschrijft de door de commissie vastgestelde noodzaak van een zo snel mogelijke opvang van Antilliaanse nieuwkomers na aankomst in Nederland. Bezien dient te worden op welke wijze de eerste opvang of het eerste contact kan worden verbeterd en of deze, zoals de commissie voorstelt, reeds op Schiphol kan worden gerealiseerd. Het is, zoals de commissie het verwoordt, (ook) een kwestie van vroeg beetpakken en niet meer loslaten. Evenwel is betrokkenheid en participatie van de Antilliaanse gemeenschap hierbij wenselijk en zelfs noodzakelijk. De Nederlandse regering is zich bewust van de noodzaak Antilliaanse nieuwkomers nauwkeurig te volgen zodat zij in beeld blijven voor de overheid en uitval uit het inburgeringstraject wordt voorkomen. Daarom ondersteunt zij een pilot in de gemeenten Rotterdam en Dordrecht dat gericht is op het verbeteren van informatie-uitwisseling tussen de gemeentelijke organisaties die betrokken zijn bij de opvang en begeleiding van inburgeringsplichtige Antilliaanse nieuwkomers.

De commissie doet een aantal aanbevelingen om de wachttijd voor een woning in het kader van de eerste opvang voor Antillianen zoveel mogelijk te bekorten. Zo wordt gedacht aan voorzieningen als begeleid wonen, woningreserveringen, internaten, extra weging in het urgentieproces en opvang- en doorstroomhuizen.

Op basis van het Besluit Beheer Sociale Huursector (BBSH) behoort het huisvesten van mensen in een kwetsbare positie op de woningmarkt, waartoe een deel van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland behoort, tot één van de kerntaken van de woningcorporaties. Goedkope huurwoningen dienen zo veel mogelijk bij voorrang aan deze groep huishoudens te worden toegewezen. De primaire verantwoordelijkheid bij de toewijzing van woonruimte ligt bij de gemeente. Zij kan op basis van de Huisvestingswet regels opstellen in een huisvestingsverordening die als doel hebben te komen tot een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van woonruimte. De commissie constateert in haar rapport, dat een niet te verwaarlozen deel van de Antilliaanse nieuwkomers na aankomst in Nederland als gevolg van het te lang uitblijven van huisvesting zijn

opvang op straat vindt. Het ministerie van VROM zal deze constatering verifiëren door middel van een doorlichting van de praktijk van de toewijzing van woningen aan deze specifieke doelgroep in Antillianen-gemeenten. Deze doorlichting zal gericht zijn op de regelingen inzake lokale woningtoewijzing en hoe deze uitwerkt voor Antillianen die geen passende huisvesting (meer) hebben. Hierbij zal ook aandacht worden gegeven aan de inschrijvingscriteria en in het bijzonder de mogelijkheid om zich reeds op de Antillen als woningzoekende in een Nederlandse gemeente in te schrijven. De bevindingen hiervan zullen met de betrokken gemeenten worden besproken.

Begeleiding

De commissie pleit voor het opzetten van Antilliaanse mentorcentrales in diverse gemeenten. Bij deze mentorencentrales kunnen vrijwilligers zich inschrijven om Antilliaanse nieuwkomers direct na binnenkomst te begeleiden zodat zij een positieve start kunnen maken in Nederland.

Het kabinet acht het opzetten van een begeleidingsstructuur voor Antilliaanse nieuwkomers om tweeërlei redenen van belang. Enerzijds kan individuele begeleiding worden aangeboden aan Antillianen die voor het eerst naar Nederland komen én aan Antillianen die al een tijd in Nederland verblijven, maar hun weg moeilijk kunnen vinden. Anderzijds kan een dergelijke begeleidingsstructuur bijdragen tot de versterking van de onderlinge band binnen de Antilliaanse gemeenschap zelf en het verankeren van het door de commissie in gang gezette dynamische proces binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland om zich in te zetten voor de positieverbetering van Antillianen. Om deze redenen stelt het kabinet middelen ter beschikking voor een meerjarige periode om op landelijk niveau een mentorenproject op te zetten. Dit project dient programma's te ontwikkelen waarmee Antilliaanse medeburgers kunnen worden geëquipeerd om op een adequate wijze als mentor te fungeren. Omdat dit initiatief op lokaal niveau zal worden geïmplementeerd, dient het in samenspraak met de Antillianengemeenten te worden opgezet. De uitvoering van het mentorenproject dient te gebeuren door een professionele organisatie. Het OCaN heeft tijdens eerder genoemd overleg van 4 juni 2002 toegezegd, in nauw overleg met andere Antilliaanse organisaties en Antilliaanse sleutelfiguren, met een initiatief te komen voor dit meerjarige mentorenplan.

Het kabinet verzoekt uitdrukkelijk om hier reeds bestaande projecten bij te betrekken. Dit plan zal worden aangeboden aan de Minister voor GSI en de Staatssecretaris van Justitie.

Het mentorenproject verschilt van de andere professionele begeleidingsvormen in het kader van bijvoorbeeld inburgering (trajectbegeleider, maatschappelijk begeleider) in de zin dat deze mentoren Antillianen zijn die zich vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid als een soort «buddy» inzetten voor hun Antilliaanse medeburgers. Bezien moet worden hoe de mentoren en de veelal sectoraal georganiseerde professionele begeleiders elkaar's werk kunnen verstevigen.

Voor de groep minderjarige Antilliaanse jongeren die onbegeleid naar Nederland komt is de voogdijregeling Antilliaanse jongeren in het leven geroepen. Zoals de Staatssecretaris van Justitie in een brief van 2 april 2002 (5156307/02/DJC) aan de Tweede Kamer heeft bericht blijkt uit een inventarisatie dat er nog weinig door gemeenten gemeld wordt aan de Raad voor de Kinderbescherming wanneer het vermoeden bestaat dat een niet onder gezag staande, van de Antillen afkomstige minderjarige zich wil inschrijven in het GBA. De ministeries van BZK en Justitie zullen naar aanleiding van deze constatering zorgdragen voor een betere bekendheid

van de voogdijregeling en de taak die gemeenten daarin hebben. Momenteel wordt, in opdracht van het Ministerie van Justitie, een onderzoek verricht naar de leefsituatie van Antilliaanse jongeren in Nederland. Dit onderzoek probeert onder andere zicht te verkrijgen op de toegevoegde waarde die een tijdelijk voogd kan hebben voor de Antilliaanse jongere. Naar verwachting zullen de resultaten van het onderzoek eind dit jaar beschikbaar zijn.

3.4 Betere opvang door een geïntegreerd pakket van huisvesting, begeleiding en educatie

Om te komen tot een adequate eerste opvang en begeleiding van jonge kansarme Antilliaanse nieuwkomers naar trajecten voor inburgering, scholing en werkgelegenheid heeft het kabinet € 11,8 miljoen beschikbaar gesteld voor de komende vier jaar. Met deze middelen wil het kabinet stimuleren dat er binnen gemeenten wordt samengewerkt door de diverse betrokken partijen om voor deze groep jongeren een sluitend aanbod van maatregelen te realiseren waarmee ze kunnen werken aan hun toekomst in Nederland.

Het kabinet realiseert zich dat huisvesting in combinatie met woonbegeleiding voor deze groep jongeren een belangrijk middel is om te komen tot integratie in de Nederlandse samenleving. In ruil voor dit aanbod zijn de jongeren verplicht om de aangeboden scholings- en werkgelegenheidstrajecten af te ronden. Wanneer deelnemers afhaken omdat ze ongemotiveerd zijn, verliezen ze niet alleen hun huisvesting, maar komt in het verlengde hiervan ook hun uitkering in gevaar omdat ze geen vast woonadres hebben.

Om deze initiatieven op lokaal niveau te stimuleren, te begeleiden en te ondersteunen subsidieert het kabinet de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV). Hiertoe heeft de SEV internaatachtige concepten ontwikkeld zoals bijvoorbeeld de *foyers de jeunesses* waarbij een jongere tijdelijk een huurcontract krijgt aangeboden inclusief het te volgen programma van scholing en werk. Bij een succesvolle doorloop van het hele traject kan de jongere aan vervolghuisvesting en een baan worden geholpen. Afhankelijk van de situatie van de jongere, kan worden gekozen voor plaatsing in een meer zelfstandige of een strak begeleide woonvoorziening. Iedere deelnemende Antilliaanse jongere krijgt een mentor toegewezen, die zonder «last of ruggespraak» voor de jongere beschikbaar zal zijn.

Van belang is ook de betrokkenheid van de Antilliaanse gemeenschap. Bij deze SEV-experimenten is vastgelegd dat de Antilliaanse gemeenschap zowel in de voorbereidende als in de uitvoerende fase betrokken zal moeten zijn.

3.5 Inburgering

De commissie stelt zich kritisch op ten aanzien van verschillende onderdelen van het inburgeringsprogramma. Allereerst acht de commissie het noodzakelijk om de periode tussen aankomst in Nederland en de start van het inburgeringsprogramma te bekorten. Verder is het inburgeringsprogramma volgens de commissie te weinig «op maat» voor de Antilliaan, de uitval hoog en schiet de doorstroming naar werk of onderwijs te kort. Ook beveelt de commissie aan om tijdens de detentieperiode *inburgeringscursussen aan te bieden*.

Periode tot aan start van inburgeringsprogramma

Op de inkorting van de periode tussen aankomst in Nederland en start van de deelname aan het inburgeringsprogramma kunnen in de visie van het kabinet zowel de nieuwkomer als de betrokken gemeente worden aange-

spraken. In de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN) zijn de uiterste termijnen benoemd waarbinnen de aanmelding en het inburgeringsonderzoek moeten zijn afgerond. Indien er geen complicaties optreden kunnen de werkelijke termijnen dus veel korter zijn. De nieuwkomer heeft de verantwoordelijkheid om zich daadwerkelijk binnen vijf dagen in te schrijven in de GBA en om het aanmeldings- c.q. ontheffingsformulier zo snel mogelijk in te vullen en te retourneren aan de gemeente. Anderzijds heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om de nieuwkomer snel op te roepen voor een eerste gesprek, het inburgeringsonderzoek – indien zich geen complicaties voordoen – met spoed af te ronden en de nieuwkomer in staat te stellen zich in te schrijven bij het ROC.

Antilliaanse maat

De commissie acht het wenselijk nader onderzoek te verrichten naar de «Antilliaanse maat» van de huidige inburgeringsprogramma's en op basis daarvan een voorbeeld inburgeringsprogramma op «Antilliaanse maat» te ontwikkelen. Het kabinet wijst erop dat in de WIN is vastgelegd dat gemeenten maatwerk moeten leveren bij inburgeringsprogramma's. Dat betekent dat tijdens het inburgeringsonderzoek moet worden vastgesteld welke onderdelen van het inburgeringsprogramma de betreffende nieuwkomer nodig heeft om een plaats in de Nederlandse samenleving te verwerven en te behouden. De gemeente en het ROC moeten, indien nodig, afspraken maken (bijvoorbeeld in de vorm van een prestatiecontract) over specifieke maatregelen ten behoeve van maatwerk. Hiermee kan ook tegemoet worden gekomen aan de wens van de commissie tot flexibilisering van het lesaanbod. Het kabinet benadrukt dat veel ROC's, zeker in de grotere gemeenten waar de meeste Antillianen woonachtig zijn, hiertoe al zijn overgegaan. Hierbij moet wel worden bedacht dat de ROC's -en de leerkrachten- vrij zijn in de keuze van leermethoden en lesmaterialen. Het is het kabinet bekend dat op verschillende ROC's in gemeenten waar veel Antillianen wonen inmiddels speciale (taal)programma's zijn ontwikkeld voor Antillianen. Het ROC Haaglanden is hier een voorbeeld van. Het beschikbare materiaal, gecombineerd met de ervaringen die in de pilot inburgering op Curaçao zijn opgedaan, zou ter beschikking kunnen worden gesteld aan andere ROC's. De mogelijkheden hiervoor zullen de ministeries van OCenW en BZK bespreken.

De commissie beveelt aan om een informatiepakket te ontwikkelen in de moedertaal met daarin tips en aanwijzingen over in Nederland gangbare omgangsvormen. Het kabinet wijst erop dat in het kader van de pilot inburgering op Curaçao een cursuspakket is ontwikkeld, bestaande uit een cursus NT2 en voorlichting over Nederland. Het kabinet zal de mogelijkheden nagaan om gedeelten van dit pakket ter beschikking te stellen aan de nieuwkomer, een eventuele mentor en de ROC's.

Het kabinet roept gemeenten op om initiatieven voor «inburgering op maat» met elkaar uit te wisselen.

Ook in breder verband is uitwisseling van «best practices» van belang. Het initiatief-Opstelten waarbij Antillianengemeenten over «elkaar's heg kijken» is daarvan een goed voorbeeld. Op 17 april jongstleden heeft een overleg plaatsgevonden onder leiding van Burgemeester Opstelten van Rotterdam tussen gemeenten met concentraties van inwoners van Antilliaanse afkomst. Afsproken is dat het Antillianenbeleid scherper moet op lokaal niveau en dat gemeenten nadrukkelijker zullen samenwerken. Tevens is afgesproken dat om bovenstaande mogelijk te maken, gemeenten met enige regelmaat bij elkaar zullen komen.

Uitval en doorstroming naar werk/scholing

De commissie beveelt aan onderzoek te doen naar de hoge uitval van Antillianen in het inburgeringsprogramma. Het kabinet geeft aan dat de evaluatie van de WIN heeft uitgewezen dat de uitval van Antillianen tijdens het volgen van het inburgeringsprogramma verhoudingsgewijs hoog is (rond de 17%). Voornaamste redenen zijn zwangerschap en verhuizing. Aan de Antillianengemeenten is verzocht gegevens aan te leveren betreffende de situatie van Antillianen in het inburgeringsprogramma. Resultaten hiervan zijn nog niet bekend.

De commissie adviseert tevens onderzoek te doen naar de uitval van Antillianen tijdens doorstroming naar vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt. Tevens constateert de commissie dat de periode tussen de afronding van de inburgering tot aan het plaatsvinden van arbeidsbemiddeling te lang duurt in de beleving van Antillianen en in veel gevallen niet leidt tot een vaste werkplek. De door het kabinet opgerichte Taskforce Inburgering heeft projecten opgestart om het traject inburgering-werk/onderwijs beter te stroomlijnen. Zo is de Taskforce in een aantal gemeenten bezig met het vormgeven van duale trajecten (het combineren van taal met werk/onderwijs), hetgeen uiteindelijk moet leiden tot de ontwikkeling van een overdraagbare methodiek.

Inburgering tijdens detentie

Volgens de commissie verdienen bestaande cursussen in het Huis van Bewaring in Haarlem en de penitentiare inrichting Scheveningen gericht op inburgering ondersteuning en navolging. Het kabinet staat positief tegenover dergelijke programma's en is voornemens haar beleid op dit terrein te intensiveren. In het kader van het project «vermindering recidive» zal Justitie binnen het gevangeniswezen en de reclassering programma's inrichten die zijn gericht op resocialisatie. Er zal ingezet worden op het opzetten van een goed assessment, maatwerk, de begeleiding in de justitiële inrichtingen, en effectieve programma's. De reclassering zal een belangrijke rol vervullen als schakel in de periode die aansluit op de detentie. Behalve het toeleiden van en het toezicht houden op veroordeelden in aansluiting op hun detentie, is toeleiding naar passende zorgvoorzieningen in dat opzicht een bijzondere reclasseringstaak.

De commissie acht het raadzaam om inburgeringsprogramma's zoals die verzorgd worden door de ROC's aan te bieden in huizen van bewaring en gevangenissen. Het kabinet acht het wenselijk de mogelijkheden te onderzoeken om de detentietijd te gebruiken om het inburgeringsprogramma te starten of voort te zetten voor etnische minderheden die zich reeds gevestigd hebben in Nederland.

Het kabinet is echter van mening dat dergelijke cursussen niet geschikt zijn voor de groep gedetineerde Antillianen die bij hun aankomst in Nederland aangehouden zijn. Zij zijn voor het plegen van het delict op de Nederlandse Antillen woonachtig geweest en nemen in de meeste gevallen pas tijdens of na hun detentie het besluit zich in Nederland te vestigen. Wel onderschrijft het kabinet de mening van de commissie dat er aandacht moet worden besteed aan het voorkomen dat deze groep uitsluitend opgevangen wordt in het criminele circuit dat hen naar Nederland bracht.

3.6 Integratie

Opvoedingsondersteuning

De commissie adviseert om in samenwerking met gemeenten en betrokken instellingen jonge alleenstaande moeders actief te benaderen.

Het kabinet onderschrijft het belang van opvoedingsondersteuning bij de aanpak van de problematiek onder Antilliaanse jongeren. Het kabinet wijst echter op het bestaan van verschillende voorzieningen op dit terrein. Hoewel deze niet specifiek gericht zijn op Antillianen, kunnen Antillianen wel tot de doelgroep behoren. Voorbeelden daarvan zijn de door het ministerie van Justitie en het ministerie van VWS ontwikkelde wijk-gerichte programma's Opvoedingsondersteuning en Ontwikkelingsstimulering (O&O) en Communities that Care (CtC), programma's in het kader van Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE), en de middelen die het kabinet speciaal voor de groep oudkomers aan 54 gemeenten beschikbaar heeft gesteld voor projecten gericht op opvoeders (beheersing Nederlandse taal in combinatie met opvoedingsondersteuning). Tevens heeft FORUM-Instituut voor multiculturele ontwikkeling- in het kader van het project Oudercampagne VVE een door de ministeries van OCenW, VWS en BZK gefinancierde voorlichtingsstrategie ontwikkeld ter vergroting van de participatie van allochtone ouders bij het onderwijs, met name de voor- en vroegschoolse educatie, van hun kinderen.

In het project «Justitie-keten en opvoedingsondersteuning» worden momenteel de mogelijkheden onderzocht om, naar aanleiding van politiecontacten met jongeren, beter te signaleren of er sprake is van achterliggende opvoedingsvragen of gezinsproblematiek om vervolgens ouders een passend ondersteunings- of hulpaanbod te kunnen doen. Daar waar sprake is van lichte opvoedingsproblematiek zullen ouders, meer dan nu het geval is, in contact worden gebracht met de reguliere voorzieningen van opvoedingsondersteuning. Voor de ouders die te kampen hebben met zwaardere problematiek wordt in het project onderzocht hoe intensievere en minder vrijblijvende vormen van opvoedingsondersteuning kunnen worden aangeboden. Kenmerk van laatst genoemde vormen van opvoedingsondersteuning is dat het een aanbod betreft dat actief uitreikt naar ouders. In het kader van dit project wordt onder meer bekeken of het al langer bestaande en succesvol gebleken «Match-concept», waarin een vrijwillig «maatje» wordt gekoppeld aan een jongere, in de deelgemeenten Charlois en Hoogvliet in Rotterdam, effectief kan worden gecombineerd met een ondersteuningsaanbod aan de ouders.

Werkgelegenheid

De commissie constateert dat er een sterke vraag is naar arbeidsmarktmaatregelen die bereikbaar zijn voor en ten dienste staan van Antilliaanse medeburgers.

Uit CBS cijfers¹ is gebleken dat de werkloosheid onder etnische minderheden in 2000 is gedaald tot circa 10%. De werkloosheid onder Antillianen en Arubanen in 2000 bedraagt 9%, ten op zichte van 21% in 1994. Het ingezette en recent geïntensiveerde arbeidsmarktbeleid voor etnische minderheden is erop gericht een evenredige arbeidsmarktpositie voor etnische minderheden te bewerkstelligen. Een veelheid aan maatregelen is getroffen, die tevens bereikbaar zijn voor en ten dienste staan van Antillianen. Zo worden duizenden etnische minderheden in het kader van het MKB-convenant door het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) geplaatst op banen in het midden- en kleinbedrijf en zijn met 110 grote ondernemingen convenanten afgesloten waarin afspraken zijn gemaakt over het voeren van intercultureel management.

Het arbeidsmarktbeleid voor etnische minderheden vormt echter eerst en vooral een aanvulling op het door dit kabinet gevoerde algemene arbeidsmarktbeleid. Uitgangspunt van dit beleid is dat de verschillende doelgroepen uiteindelijk voldoende door dit beleid moeten worden bereikt. Ook binnen het algemene arbeidsmarktbeleid wordt aandacht aan

¹ CBS, Enquête Beroepsbevolking 2000.

de bijzondere positie van etnische minderheden besteed, teneinde het bereik en de effectiviteit van het algemene arbeidsmarktinstrumentarium onder deze groepen te vergroten. De kern van het algemene arbeidsmarkt beleid wordt gevormd door de sluitende aanpak. Met de VNG heeft de Minister van SZW in de intentieverklaring *Een gezamenlijke agenda voor de toekomst* afspraken gemaakt om te komen tot een sluitende keten van participatie, reïntegratie en werkgelegenheid tot stand te brengen. Hierbij zijn ook afspraken gemaakt over de extra aandacht en activiteiten van gemeenten gericht op het terugdringen van werkloosheid onder etnische minderheden. In het kader van de «Agenda van de Toekomst» zullen ook projecten uitgevoerd worden die zich specifiek richten op Antillianen, bijvoorbeeld het project «traject leren wonen in Nederland» van de gemeente Groningen dat zich richt op de huisvestingsproblematiek van Antillianen.

Naast het zojuist genoemde algemene arbeidsmarktinstrumentarium zijn door het ministerie van SZW de afgelopen jaren een aantal gemeenten gesubsidieerd ten behoeve van een projectmatige aanpak van de werkloosheidsproblematiek van Antilliaanse, Arubaanse, Turkse en Marokkaanse jongeren. Deze stimuleringsprojecten richten zich op activering en begeleiding naar werk of scholing. De stimuleringsprojecten zijn succesvol in het bereiken van de allochtone jongeren en het bevorderen van hun arbeidsmarktkansen. Er is sprake van buitengewoon intensief maatwerk en de Antilliaanse en Arubaanse gemeenschap wordt bij de projecten betrokken, via bijvoorbeeld zelforganisaties.

Naar aanleiding van de motie Melkert tijdens het inburgeringsdebat in april 2000 heeft de regering besloten de goedlopende Stimuleringsprojecten Allochtone Groepen (SPAG) met drie jaar te verlengen. Op verzoek van de gemeenten is de mogelijkheid gerealiseerd tot een verbreding van de doelgroep naar zowel jongeren als ouderen uit diverse minderheidsgroepen. Van de 29 SPAG gemeenten richten zeventien gemeenten zich expliciet op Antillianen.

Justitiële trajecten

Het wordt door de commissie van belang geacht om een specifieke aanpak te ontwikkelen om de meest problematische Antillianen intensief te begeleiden om weer volwaardig aan het maatschappelijk leven te kunnen deelnemen. Het kabinet onderschrijft de noodzaak om voor sommige (allochtone) jongeren een meer intensieve begeleiding mogelijk te maken. In dit verband wijst het kabinet er op dat er sinds medio 2000 voor de intensieve ambulante begeleiding van allochtone jongeren zowel individuele trajectbegeleiding (ITB) harde kern als ITB-Criem beschikbaar is. In de al eerder genoemde nota *Vasthoudend en effectief; versterking van de aanpak van jeugdcriminaliteit* wordt voorgesteld om ITB-CRIEM in de toekomst ook landelijk beschikbaar te laten komen. De commissie stelt voor om de Change-methodiek van de Reclassering Amsterdam uit te werken tot een aanpak die ingezet kan worden op diverse locaties met een concentratie van Antilliaanse jongeren die overlast bezorgen. De Change-methodiek en het programma zijn nog in ontwikkeling en op dit moment vindt een verdere beschrijving plaats van deze methodiek. Bevorderd wordt dat de effectiviteit en de factoren die deze beïnvloeden de basis vormen voor een mogelijke verdere toepassing. Als daarover meer duidelijkheid bestaat, zal bekeken worden of uitbreiding mogelijk is.

De commissie concludeert dat Antillianen over het algemeen weinig weet hebben van alternatieve justitiële hulpverleningstrajecten als HALT, STOP, CtC, ITB harde kern en ITB-CRIEM. De commissie stelt voor op zeer korte

termijn onderzoek te verrichten naar de deelname van Antillianen aan de alternatieve justitiële trajecten.

Wat betreft de Stop maatregel bleek gedurende het experimentele jaar dat het bereik inderdaad beperkt was, naar schatting werd slechts iets meer dan de helft van de potentiële Stop-kandidaten ook daadwerkelijk bereikt. Momenteel loopt een onderzoek naar de aard en omvang van deze groep «niet bereikte Stoppers». Zonodig zullen op basis van de uitkomsten van dit onderzoek aanpassingen plaatsvinden, ten einde het bereik van Stop te vergroten.

In 2002 zal een begin worden gemaakt met de evaluatie van ITB (zowel harde kern als CRIEM) waardoor over de bereikbaarheid van deze voorzieningen ook meer duidelijkheid zal ontstaan.

Begin 2001 is een beleidsverkenning van het ministerie van Justitie naar Haltafdoeningen bij allochtone jongeren afgerond. Uit deze verkenning, die was uitgevoerd bij een viertal (grote en middelgrote) Halt-bureaus, bleek dat het aandeel van Antilliaanse jongeren bij deze bureaus vergelijkbaar was met het aandeel in de jeugdbevolking. Naar aanleiding van deze verkenning heeft Halt Nederland een werkgroep allochtonenbeleid in het leven geroepen met vertegenwoordigers van Halt-bureaus en Halt Nederland. Eén van de actiepunten van de werkgroep is te streven naar een landelijk, uniforme registratie van etniciteit, zodat op termijn een landelijk beeld kan worden gegeven van de deelname van allochtone jongeren, waaronder Antillianen, aan de Halt-afdoeningen. Naast de werkgroep allochtonenbeleid zal Halt Nederland dit jaar ook een beleidsnota allochtonenbeleid hebben opgesteld.

4. Tot slot

De afgelopen jaren zijn er door het kabinet al veel initiatieven genomen om de problematiek van Antillianen in Nederland aan te pakken. Het kabinet wil in dit verband bijvoorbeeld wijzen op de plannen van de Antillianengemeenten. Het kabinet acht het ook noodzakelijk een aantal nieuwe maatregelen te nemen (voor een overzicht zie paragraaf 2.4). Met name de door de commissie geconstateerde noodzaak van eerste opvang en begeleiding wordt door het kabinet van belang geacht. Met de subsidiering van het programma van de SEV levert het kabinet hier al een aanzienlijke bijdrage aan. Daarnaast stelt het kabinet onder meer middelen ter beschikking om op landelijk niveau een mentorenproject op te zetten.

De komende jaren zal gerichte aandacht nodig zijn voor de integratie en maatschappelijke participatie van kansarme Antillianen in Nederland. Het kabinet streeft naar de door de commissie beschreven programmatische, structurele en integrale aanpak waarbij nauw wordt samengewerkt met betrokken instanties en er een actieve inbreng is van de Antilliaanse gemeenschap zelf. De aanbevelingen van de commissie leveren een belangrijke bijdrage om dit te realiseren. De commissie is er met haar werkwijze tevens in geslaagd te laten zien dat het daadwerkelijk mogelijk is de Antilliaanse gemeenschap te mobiliseren. Het kabinet acht het van groot belang dat dit proces in gang wordt gehouden. Hier ziet zij een belangrijke taak weggelegd voor de Antillianengemeenten.

Diversiteitsbeleid staat Rijksbreed op de agenda. Verschillende onderdelen van het Rijk zijn actief op dit terrein, wat de vraag oproept of en op welke wijze meer gezamenlijkheid mogelijk is. Daarnaast wordt het diversiteitsbeleid gevoed vanuit verschillende invalshoeken (gender, etniciteit, leeftijd). Daarom is besloten tot het ontwikkelen van een meer integrale benadering.

De 'business case' van diversiteit voor het Rijk

De bedrijven en instellingen die de laatste jaren een eigen diversiteitsbeleid hebben opgezet, deden dit primair vanuit welbegrepen eigenbelang. Zij bepaalden het bedrijfsbelang op de kortere en langere termijn en formuleerden hun zogeheten 'business case'. Deze 'business cases', de motivering waarom een bepaald onderwerp relevant is voor het betreffende bedrijf, draaien om een drietal hoofdthema's. Ten eerste is er het diverser wordend arbeidsmarktpotentieel, waarmee een relatie moet worden gelegd. Ten tweede gaat het om het verbeteren van de 'core business' in de vorm van nieuwe producten of het aanboren van nieuwe markten en daarmee om het bijdragen aan de hoofddoelstelling van de onderneming. Ten derde spelen imago en reputatie van het bedrijf een rol, waarbij de positieve effecten worden gezien van een reputatie als maatschappelijk verantwoord of duurzaam ondernemer, waarbij diversiteit aansluit bij de 'people'-component van het adagium 'people, planet, profit'.

Deze drie hoofdthema's kunnen ook voor het Rijk worden ingevuld.

Arbeidsmarktbelang

Op de middellange termijn ontstaat er, ook bij een krimpende organisatie, een vervangingsvraag door het en masse uitstromen van de babyboomgeneratie. Het Rijk zal dan een beroep doen op een arbeidsmarkt die zowel krap als divers is, wat noodzaakt om kwaliteit (en kwantiteit) uit alle groepen aan te boren voor alle niveaus in de organisatie. De mate van die vervangingsvraag is uiteraard afhankelijk van politieke keuzes omtrent de omvang van de Rijksoverheid, maar voor bepaalde beroepsgroepen en opleidingen zal die hoe dan ook optreden - ongeacht de grootte van de organisatie. Het Rijk concurreert dan met andere grote werkgevers om dat arbeidsaanbod. De wetenschap dat de push en pull factoren voor verschillende groepen op de arbeidsmarkt kunnen variëren, kan leiden tot een bewuste keuze voor bepaalde arbeidsmarktstrategieën of voor

diversificatie daarbinnen. Zo blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek naar het arbeidsmarktgedrag van allochtone werkzoekenden op HBO en WO-niveau (MOA 2005) dat deze minder dan vergelijkbare autochtonen zeggen te hechten aan factoren als 'plezier' in het werk en meer aan primaire arbeidsvoorwaarden. Vrouwelijke hoger opgeleiden op hun beurt scoren hoog op 'inhoud' van het werk. Ook zoekstrategieën kunnen variëren, zoals bijvoorbeeld jongere (allochtone) werkzoekenden veel gebruik maken van vacaturesites op internet.

'Core business'

Ook de relatie tussen diversiteit en de 'core business' van het Rijk (het voorbereiden, uitvoeren en verantwoorden van politieke (beleids)beslissingen) is niet moeilijk te leggen. Waar het de taak van de politiek is om verschillende gezichtspunten en belangen uit de samenleving in besluitvorming mee te nemen, af te wegen en keuzes te maken, is het in het verlengde daarvan één van de taken van de ambtelijke organisatie om deze gezichtspunten en belangen zichtbaar te maken in beleidsvoorbereiding, - uitvoering en verantwoording. Daarbij gaat het enerzijds om de *inhoud* van beleid, waarin signalen uit een diverse samenleving betrokken moeten worden om voor zo veel mogelijk burgers effectief te zijn. Dit vraagt dus om een responsieve overheid, zonder eenzijdige gerichtheid. Een heterogene samenstelling van het apparaat, ook op beleids- en managementniveau, is daarbij behulpzaam. Voor het ene veld (bv. onderwijs) zal diversiteit een directere relevantie hebben dan voor het andere (bv. dijkbewaking). Anderzijds gaat het ook om het *draagvlak* voor beleid en besluitvorming. Dit betreft dus de legitimiteit van het overheidshandelen in de samenleving. Dat is relevant, ongeacht het beleidsterrein. Deze thema's zijn tevens aan de orde in het Programma Andere Overheid, dat onder andere verwijst naar het gewenste profiel van de 'FORSE' ambtenaar - waarbij de 'O' staat voor *omgevingsgericht*. De aandacht voor de diversiteit binnen het apparaat sluit daarbij naadloos aan.

Reputatie

De kwestie van imago en reputatie is voor het Rijk evenzeer relevant. De afstand tussen de burger en de overheid is een terugkerend element in de discussie over de rol van de overheid. Meer diversiteit kan bijdragen aan een eigentijdser imago van een overheid die niet alleen werkt voor, maar ook deel uitmaakt van de samenleving. Daarnaast is de rijksoverheid belast met het uitvoeren en uitdragen van politieke besluiten omtrent wat in de samenleving wenselijk wordt geacht. Doelstellingen omtrent de gelijke kansen van vrouwen en mannen, langer doorwerken van ouderen, sociale verantwoordelijkheid van bedrijven en instellingen en de integratie en kansen van allochtonen zijn daarvan onderdeel. Van partijen buiten de overheid wordt op deze thema's het een en ander gevraagd. Onder het motto 'practice what you preach', heeft het Rijk daarbij een belangrijke maatschappelijke (voorbeeld)rol.

De precieze invulling van elk van de onderdelen van de business case kan per rijksonderdeel variëren, afhankelijk van aard en inhoud van het beleidsterrein, de opdracht van het onderdeel en de mate van contacten met burgers.

Van doelgroepenbeleid naar diversiteitsbeleid

Er zijn binnen de Rijksoverheid in de loop der tijd veel activiteiten ondernomen, die erop gericht zijn om de vertegenwoordiging van bepaalde groepen in (segmenten van) het personeelsbeleid van het Rijk te vergroten. Zo is in het verleden flink ingezet op het vergroten van het aandeel vrouwen en bestaan er nog steeds harde targets voor het aandeel van vrouwen in de hogere schalen, te behalen in 2010 (Evaluatie Meerjarenbeleidsplan Emancipatie, 2006). Ruim een jaar geleden is een intern, sectorbreed Plan van Aanpak m.b.t. etnische diversiteit van start gegaan, waaraan de departementen zich hebben gecommitteerd. Inmiddels staat ook het levensloophbewust personeelsbeleid in toenemende mate op de agenda van departementen. Tot op heden gaat het in de praktijk van de beleidsvorming en – uitvoering om gescheiden dossiers. Mede door de stapeling van ad hoc acties gericht op specifieke doelgroepen vertoont het beleid nu weinig samenhang. Van elkaar versterkende effecten is onvoldoende sprake, waardoor weinig sprake is van samenhang en synergie. Hierdoor wordt onnodig energie verloren omdat er gedeeltelijk dubbel, of in ieder geval overlappend, werk wordt gedaan.

Bovendien is een integraal diversiteitbeleid meer dan een optelsom van doelgroepenbeleid. Het gaat daarbij om een beleid waarin niet de doelgroepen centraal staan, maar de organisatie. Het vertrekpunt is in de eerste plaats het *belang* van de organisatie, zoals eerder uiteengezet, maar ook de *problematiek* van de organisatie. Welke aspecten van de organisatie zijn bevorderend danwel belemmerend voor diversiteit? Deze invalshoek biedt een aanknopingspunt om te kijken naar zaken als (arbeidsmarkt)communicatie, werving, selectie, benoemingen- en loopbaanbeleid, arbeidsvoorwaarden, opleidingen en organisatiecultuur. Op die manier ingevuld, past diversiteitsbeleid in de verdere professionalisering van de overheid als arbeidsorganisatie door ongewenste (neven) effecten van gangbare processen zichtbaar te maken en weg te nemen, automatiseren te doorbreken en onbewuste (vanzelfsprekende) aannames ter discussie te stellen. Idealiter leidt dat op termijn tot verankering ('mainstreaming') van een diversiteitsperspectief. Dit wil overigens niet zeggen dat elke vorm van specifiek beleid als onwenselijk wordt aangemerkt. Het uitgangspunt daarbij is: 'algemeen waar het kan; specifiek waar het moet' – bijvoorbeeld daar waar een duidelijke bottleneck te herkennen is. Bovendien genereert (in zijn aard altijd tijdelijk) specifiek beleid een vorm van geconcentreerde aandacht die wel degelijk zijn vruchten af kan werpen.

Relatie met strategisch arbeidsmarktbeleid Rijk

Aansluitend op de geformuleerde business case vormt diversiteitsbeleid een onderdeel van het strategisch arbeidsmarktbeleid. Het doel daarbij is om adequaat te kunnen (blijven) reageren op vragen gesteld vanuit een divers samengestelde samenleving en het tot stand brengen van beleid waarbij rekening is gehouden met die diversiteit in de samenleving. Het middel daarbij is een organisatie die divers is samengesteld, waarbij de belangrijkste groepen uit de samenleving op voldoende wijze zijn vertegenwoordigd op alle niveaus van de organisatie. Daarbij richt diversiteitsbeleid zich erop om kwaliteiten zichtbaar te maken en positief in te zetten, zonder dat dit wordt bemoeilijkt door automatiseren en onbedoelde (neven)effecten van de gangbare aanpak op de interne en externe arbeidsmarkt.

De bestaande activiteiten en voornemens op de verschillende departementen zijn bekeken. De meeste departementen zijn met enige vorm van diversiteitsbeleid bezig, met name rond etnische diversiteit en – in mindere mate – gender. Met de hoofdverantwoordelijken voor het personeelsbeleid bij de verschillende departementen is gesproken over hun wensen en behoeften op dit terrein. Gesprekspartners zijn vooral geïnteresseerd in het benutten van bestaande kennis en ervaring binnen en buiten de Rijksdienst, in het uitwisselen van ervaringen, in het waar mogelijk gezamenlijk inkopen (van bv. onderzoeksexpertise) en ontwikkelen van methodieken op gedeelde thema's.

Versterking van het diversiteitsbeleid

Voor de toekomst wordt het brede diversiteitsbeleid ingebed in het strategisch interne en externe arbeidsmarktbeleid. Een en ander mondt uit in sectorbreed gedeelde uitgangspunten, prioriteiten en aanbevelingen voor de aanpak.

Uitgangspunten

- Maak onderscheid tussen het beleid om optimaal gebruik te maken van het diverse talent op de interne en externe arbeidsmarkt (diversiteitsbeleid) enerzijds en het beleid gericht op vaak tijdelijke, specifieke knelpunten en groepen op de arbeidsmarkt (maatschappelijk verantwoord werkgeverschap).
- Neem de business case voor het Rijk als leidend principe bij de vormgeving van en communicatie over het diversiteitsbeleid (arbeidsmarktpotentieel; relatie met de core business; reputatie en imago).

Prioriteiten

Kies prioriteiten voor de doelstellingen, de inhoud en de randvoorwaarden van het diversiteitsbeleid:

- **Concentreer de doelstellingen op:**
  - Het vergroten van het aandeel van allochtone medewerkers in beleids- en managementfuncties
  - Het vergroten van het aandeel van vrouwen in hogere functies
  - Het behoud van diversiteit (inclusief leeftijd)

- **Concentreer de inhoud van het beleid op:**
  - Het versterken van het diversiteitsperspectief in de positionering van het Rijk op de externe arbeidsmarkt, in het bijzonder in de arbeidsmarktcommunicatie, met prioriteit voor de werving van allochtonen voor beleids- en managementfuncties.
  - Het benutten en ontwikkelen van het potentieel onder zittende vrouwelijke en allochtone medewerkers. Het gaat om het in beeld krijgen van hun ontwikkel- en doorstroompotentieel, door middel van extra aandacht in het bestaande instrumentarium.
  - Het investeren in een organisatiecultuur waarin de waarde van diversiteit wordt erkend en tot zijn recht komt, door de vaardigheden van met name het midden-management in de richting van 'managing diversity' te ontwikkelen. *Dit dient ter ondersteuning van de gewenste diversiteit in de werving, de doorstroom en het tegengaan van ongewenste uitstroom.*

- **Creëer de randvoorwaarden om de effectiviteit van dit beleid te vergroten en de samenhang binnen het Rijk te versterken:**
  - Zorg voor de beschikbaarheid van adequate basisinformatie door de integratie van het diversiteitsperspectief in onderzoeken, prognoses, monitoren en evaluaties. Hierdoor wordt zichtbaar wat de stand van zaken is, evenals de relevantie van diversiteit (of en op welke wijze) voor de *verschillende onderdelen van het werkgeverschap van het Rijk en zijn onderdelen.*
  - Integreer het diversiteitsperspectief in het reguliere instrumentarium dat beschikbaar is rond de bovengenoemde inhoudelijke prioriteiten (arbeidsmarktcommunicatie en instroom; benutten potentieel en doorstroom; voorkomen ongewenste uitstroom).
  - Bouw een praktische infrastructuur waarbinnen departementen en andere Rijksonderdelen kennis kunnen uitwisselen, delen en vergroten, zowel via het web als via een 'levend netwerk'.
  - *Investeer in de bewustwording van het middenkader van het belang van diversiteit voor de eigen organisatie en het eigen werk, evenals van de mogelijkheden en valkuilen om zelf al of niet bij te dragen aan de beoogde diversiteit. Ontwikkel hiervoor communicatieve en agenda-settende activiteiten.*

Vergaderjaar 2006–2007

30 801

Trendnota Arbeidszaken Overheid 2007

Nr. 6

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 december 2006

Als coördinerend bewindspersoon voor het personeelsbeleid van het Rijk spreek u mij op uiteenlopende thema's regelmatig aan op het voorbeeld dat het Rijk als werkgever dient te geven aan andere werkgevers in private en publieke sectoren. De Tweede Kamer heeft de afgelopen periode verschillende uitspraken gedaan en moties aangenomen op het terrein van het werkgeverschap van het Rijk – bijvoorbeeld m.b.t. diversiteitsbeleid, bestrijding van de jeugdwerkloosheid en het plaatsen van werknemers met een zwakke positie op de arbeidsmarkt. Aangezien deze thema's tot op heden redelijk ad hoc ter tafel komen, heb ik eerder besloten om een meer samenhangende en integrale visie te ontwikkelen op deze kant van de werkgeversrol van het Rijk. In deze brief en zijn bijlagen informeer ik u over deze visie en over (de voortgang van) bijbehorende acties. Daarmee vormt de brief tevens een antwoord op uw recente moties rond de voorbeeldrol van het Rijk. Ik ga hieronder eerst in op deze moties en toezeggingen. Vervolgens komt mijn visie aan de orde, waarna ik nader inga op de verschillende onderdelen: het diversiteitsbeleid van het Rijk en het maatschappelijk verantwoord werkgeverschap.

Moties en toezeggingen

Op 12 september 2006 heeft de Tweede Kamer de motie-Bussemaker aangenomen waarin de regering wordt verzocht om nadrukkelijker aandacht te besteden aan diversiteit in het eigen personeelsbestand. Daarnaast vraagt de motie om na te gaan in hoeverre men bij opdrachten aan derden de voorkeur kan geven aan bedrijven die zich inspannen voor diversiteit (TK 2005–2006, 29 544, nr. 74). De motie-Bussemaker/Van Hijum (TK 2005–2006, 29 817, nr. 18) heeft betrekking op het plaatsen van SW'ers (personen die vallen onder de wet Sociale Werkvoorziening) bij de ministeries (inclusief agentschappen) en het in dat kader aanpassen van mantelcontracten voor aanbestede diensten. Op 22 maart jl. heb ik u tenslotte tevens toegezegd u dit jaar te zullen informeren over de voortgang van het plaatsen van herkeurde WAO'ers, inclusief de voortgang van

de afspraken met de brancheorganisatie voor arbo- en re-integratie-bedrijven (Boaborea, voorheen Borea).

Visie

Er is de afgelopen maanden een inventarisatie gemaakt van bestaande voornemens, maatregelen, activiteiten en doelstellingen binnen de sector Rijk en van relevante wet- en regelgeving en andere afspraken op de betreffende terreinen. Naast de stand van het beleid zijn ook de visie, behoeften en mogelijkheden bij de departementen in beeld gebracht.

Op basis van deze inventarisatie acht ik het verstandig om in de toekomst duidelijk onderscheid te maken tussen twee sporen: het beleid om optimaal gebruik te maken van het diverse talent (vrouw/man, allochtoon/ autochtoon, jong/oud) op de interne en externe arbeidsmarkt enerzijds (*diversiteitsbeleid*) en anderzijds het beleid gericht op vaak tijdelijke, specifieke knelpunten en groepen op de arbeidsmarkt (jeugdwerkloosheid, (re-)integrerende arbeidsgehandicapten) onder de noemer «*maatschappelijk verantwoord werkgeverschap*». Bij de eerstgenoemde thematiek is het werkgeversbelang prominent aanwezig; in het tweede geval is dat minder direct herkenbaar. Beide sporen vragen om een uiteenlopende aanpak en hebben bovendien een andere achtergrond. Daarom worden zij in het vervolg van deze brief en in de bijlagen als zelfstandige thema's behandeld.

Diversiteitsbeleid

In zijn algemeenheid bezien, kan er niet worden gesproken van een eenzijdige samenstelling van het Rijkspersoneel. Zo bestaat 40,6% uit vrouwen en heeft 9,3% een allochtone ofwel biculturele achtergrond. De gemiddelde leeftijd is 42,5 jaar. Als meer specifiek wordt gekeken, zijn er vanuit de optiek van diversiteit onevenwichtigheden. Medewerkers van allochtone herkomst zijn ondervertegenwoordigd in beleids- en managementfuncties (5,7% vanaf schaal 10) en, ondanks een trend omhoog, geldt dat ook voor vrouwen in managementfuncties (17,6%). Wat betreft leeftijd, zet de vergrijzing van de Rijksdienst in de toekomst door: in alle leeftijdscategorieën neemt het aantal medewerkers af, behalve tussen de 45 en 55 jaar.

Gebrek aan diversiteit in beleid en management kan afdoen aan het draagvlak en de responsiviteit van de overheid en kan ertoe leiden dat de kwaliteit van het beleid suboptimaal is, doordat mogelijk niet alle perspectieven in de beleidsvorming worden betrokken. Verder noopt natuurlijk de krappe toekomstige arbeidsmarkt ertoe ook de kwaliteiten van vrouwen, allochtonen en ouderen optimaal te benutten, op alle niveaus. Ook een kleinere Rijksoverheid krijgt daarmee op termijn te maken en zal daar nu reeds op moeten anticiperen.

Onlangs hebben de ministeries gezamenlijk besloten hun diversiteitsbeleid te gaan versterken. Er is een rijksbreed plan van aanpak Integraal diversiteitsbeleid geformuleerd, dat wordt gedragen door alle departementen. Dit plan zet een meer integrale visie neer en beoogt samenhang aan te brengen in de nu vaak versnipperde en projectmatige aandacht die diversiteit op de afzonderlijke departementen krijgt.

De inzet is dat een integraal diversiteitbeleid meer is dan een optelsom van soorten doelgroepenbeleid. Het gaat daarbij om een beleid waarin niet de doelgroepen centraal staan, maar de organisatie. Het vertrekpunt is in de eerste plaats het *belang* van de organisatie, maar ook de *problematiek* van de organisatie. Welke aspecten van de organisatie zijn bevoor-

derend danwel belemmerend voor diversiteit? Deze invalshoek biedt een aanknopingspunt om te kijken naar zaken als (arbeidsmarkt)communicatie, werving, selectie, benoemingen- en loopbaanbeleid, arbeidsvoorwaarden, opleidingen en organisatiecultuur. Op die manier ingevuld, is diversiteitsbeleid een vorm van professionalisering van de overheid als arbeidsorganisatie. Idealiter leidt dit op termijn tot verankering («mainstreaming») van een diversiteitsperspectief. Dit wil overigens niet zeggen dat per direct elke vorm van specifiek beleid als onwenselijk wordt aangemerkt. Het uitgangspunt is: «algemeen waar het kan; specifiek waar het moet».

Het diversiteitsbeleid van het Rijk concentreert zich op: meer medewerkers van allochtone herkomst in beleid en management; meer vrouwen in management; behoud van diversiteit. Het werk daaraan wordt ingebed in algemene acties gericht op in-, door- en uitstroom. Enkele randvoorwaardelijke sectorbrede maatregelen beogen deze doelstellingen te ondersteunen: beschikbaarheid managementinformatie, kennisontsluiting, versterken interdepartementaal netwerk, bewustwording middenmanagement.

Op dit moment worden al verschillende relevante zaken sectorbreed aangepakt. Zo loopt er een onderzoek naar de exitredenen van allochtone medewerkers en wordt er gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van HRM en lijnmanagement m.b.t. de diversiteitsdimensie in werving en selectie; in februari vindt hierover een Rijksbreed seminar plaats. Diversiteit is verder expliciet aandachtspunt bij de werving en selectie van rijks-trainees.

Toekomstige taakstellingen m.b.t. de omvang van de sector Rijk zullen uiteraard invloed hebben op het tempo waarin de doelstellingen op het terrein van de diversiteit van het personeel kunnen worden bereikt.

In bijlage 1 wordt uitgebreider op het integraal diversiteitsbeleid ingegaan.¹

Maatschappelijk verantwoord werkgeverschap

Het motief voor het beleid op het tweede spoor, een «maatschappelijk verantwoorde» invulling van het werkgeverschap van het Rijk, ligt vooral in de voorbeeldfunctie van de overheid op zich. In ieder geval op de korte termijn is het directe organisatiebelang, in termen van primair proces of arbeidsmarktbehoefte, minder prominent.

Het gaat daarbij vooral om het voorbeeld dat het Rijk andere werkgevers geeft op thema's als (re-)integratie van arbeidsgehandicapten en plaatsing van zwakke groepen op de arbeidsmarkt, zoals jonge werklozen. De sector is met deze zaken dan ook hard aan de slag.

Het Rijk verricht voornamelijk kennisintensieve werkzaamheden en er is dus hoofdzakelijk werk voor mensen met een hoge(re) opleiding. U ziet dit geïllustreerd in de tabellen in bijlage 2 (notitie Maatschappelijk verantwoord werkgeverschap). De gevraagde voorbeeldrol heeft in veel gevallen betrekking op functies voor de laagste schaalniveaus, met uitzondering uiteraard van (re-)integrerende WAO'ers en overige arbeidsgehandicapten die – afhankelijk van individuele vooropleiding en werkervaring – in beginsel op elk functieniveau inzetbaar kunnen zijn.

Het Rijk heeft de laatste jaren voortvarend gewerkt aan de uiteenlopende doelstellingen op dit terrein. De inzet en resultaten doen niet onder voor die in het bedrijfsleven en steken daar op onderdelen positief tegen af. Zo zorgen het goede preventie- en Arbo-beleid bij het Rijk voor een lage instroom van werknemers in de WAOWGA en voor een gering beroep op

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

specifieke voorzieningen voor arbeidsgehandicapten. Dit leidt soms tot de paradox dat de sector wordt aangesproken op het lage percentage arbeidsgehandicapten die in dienst zijn, in vergelijking met andere sectoren. Deze lage score wijst er echter juist op dat het Rijk in vergelijking met andere werkgevers een goede prestatie levert op de preventie.

Op de terreinen (re-)integratie en bestrijding van de jeugdwerkloosheid heeft het Rijk substantiële bijdragen geleverd aan centraal vastgelegde doelstellingen:

- Via 16 SW-bedrijven zijn 72 SW'ers bij het Rijk geplaatst (stand: 7 juni 2006). Ik heb het initiatief genomen om in overleg met CEDRIS, De Haaghe Groep (SW-bedrijf voor de regio Den Haag) en de ministeries van SZW en BZK na te gaan hoe het aantal werkzame SW'ers bij het Rijk verhoogd kan worden. In een aantal regiobijeenkomsten voor lijnmanagers en staffunctionarissen (P&O'ers) van het Rijk en vertegenwoordigers van SW-bedrijven zal worden gepoogd het principe «onbekend maakt onbemind» te doorbreken. De eerste bijeenkomst heeft 23 november plaatsgevonden.
- Ik heb de suggestie overgenomen van de brancheorganisatie voor arbo- en re-integratiebedrijven, Boaborea (was Borea), om mantelcontracten voor uitbestede diensten aan te passen, en daarin de verplichting te laten opnemen, dat het werk mede door een aantal SW'ers plaatsvindt. Alle ministeries hebben zich daaraan gecommitteerd. In verband met juridische gevolgen (contractbreuk en schadevergoeding) is dit niet altijd een reële mogelijkheid bij (langlopende mantelcontracten).
- Het Rijk heeft het initiatief genomen om te komen tot een integrale re-integratieaanpak. Daartoe is een pilot opgezet, die zich vooralsnog richt op de doelgroep van het 400 banenplan – herkeurde WAO'ers – uitgebreid met gedeeltelijk arbeidsgeschikten, (dreigend) werklozen, en SW'ers.
- Rechtstreeks voortvloeiend uit het plan van aanpak ter bestrijding van de Jeugdwerkloosheid van SZW en OCW, realiseert het Rijk in de periode 2004–2006 850 stageplaatsen, voornamelijk op vmbo- en mbo-niveau. Het Rijk pakt dit voortvarend op: uit de tussentijdse voortgangsrapportage blijkt dat er medio 2006 – met nog een half jaar te gaan – al 1667 stageplaatsen zijn gerealiseerd. Hoewel het niet expliciet is bijgehouden, is ongetwijfeld een groot gedeelte van deze groep allochtoon, gezien het hoge percentage allochtone jeugdwerklozen.
- In de CAO zijn er afspraken gemaakt om het van werk naar werk te geleiden van arbeidsgehandicapten te bevorderen. Zo is er onder meer afgesproken, dat een zieke ambtenaar die geheel of gedeeltelijk hersteld is, maar niet kan terugkeren naar zijn eigen functie, in een andere functie moet worden geplaatst.
- Samen met de vakbonden levert het Rijk een bijdrage aan de Lissabon-doelstelling dat in 2010 80 procent van de (beroeps)bevolking van 24 jaar ouder een startkwalificatie heeft. Via het A+O-fonds Rijk is een project in het leven geroepen, dat als doelstelling heeft om in de periode 2006–2007 1000 duale trajecten (combinaties van leren en werken) en 2500 EVC -procedures te realiseren.

Uitgebreidere informatie over het beleid op de twee sporen treft u aan in beide bijlagen.¹ Door middel van het Sociaal Jaarverslag Rijk 2006 wordt u op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
J. W. Remkes

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.